

ДНЕВНИКЪ

(стенографически).

на

III обикновено Народно Събрание.

(Първа сесия.)

XXIII. ЗАСЪДАНИЕ, СЪБОТА 22 ЯНУАРИЙ 1883 ГОД.

Начало въ 2 часа послѣ пладнѣ, подѣ председателството на Негово Високо-преосвященство Митрополита Симеона Варненско-Преславский).

Председателъ: (Звъни): Ще се прочете списъка на депутатитѣ.

Секр. Шивачовъ (чете):

Отъ прочитането на списъка се вижда, че отъ 40 души представители присъствуватъ 37, и отсъствуватъ 3-ма; а именно: Г-да Селвели, Д-ръ Вълковичъ и Тефигъ Бей.

Председателъ: Тѣй като присъствуватъ повече отъ половината отъ г-да представителитѣ, Събранието е пълно и засѣданието се открива.

Ще се прочетатъ протоколитѣ отъ минжитѣ засѣдания.

Секр. Шивачовъ (чете първий протоколъ.)

Председателъ: Има ли да се направи нѣкоя забѣлѣжка върху прочетения протоколъ? (Нѣма). Значи, че е гоченъ и се приема.

Секр. Шивачовъ (чете 2-й прот.)

Председателъ: Има ли нѣкой да направи забѣлѣжка върху прочетения протоколъ? (Нѣма). Ще каже, че е точенъ протоколътъ, и Нар. Събрание го приема.

На дневенъ редъ е разглежданieto законопроекта за полицейската стража. Г-нъ докладчикъ на комисията да благоволитъ да прочете доклада.

Лазаръ Дуковъ: Преди да пристѣпимъ къмъ разглежданieto на този законопроектъ, азъ ще кажа нѣколко думи, ако и да бѣше рѣшено да бѣде той на днешния дневенъ редъ. Наистина, ние рѣшихме, но не бѣхме прочели законопроекта никакъ. Сега, като имамъ време да го прочета еднажъ и

дважъ, намѣрихъ много нѣща, които трѣбва да се изменятъ, а да се изменятъ днесъ е съвѣтъ невъзможно. За това бихъ помолилъ Нар. Събрание, ако се съгласи, да препратимъ този законъ на Държ. Съвѣтъ, за да го обсъди и тогава да се положи въ дѣйствиe, когато се облѣче въ законна форма; и въ идущата сесия, като се практикува презъ това лѣто, да можемъ да се произнесемъ за него.

Бошнаковъ: Палѣжащата нужда за по-доброто устройство на полицията, всички представители предвидѣхми и изразихми въ отговора на тронното слово до Н. ВИСОЧЕСТВО. Любимия ни Господаръ, въодушевенъ отъ все сърдце и всяко желание благоизволи да се съгласи съ насъ, за да се изработи, на основание на практиката въ миналата година, единъ проектъ за полицията въ Княжеството. Комисията отредена да изработи проекта заедно съ правителството, е намѣрила за добръ, да се представи тоя законопроектъ въ Нар. Събрание. Миналото засѣдание рѣшихме тоже да прегледаме този законопроектъ членъ по членъ. Не щѣ да говоря за неговата добрина или лошавина. Азъ като желая да бѣде колкото е възможно по-добъръ, раздадохъ нѣколко екземпляра на главнитѣ секретари при министерствата, на началницитѣ на отдѣленията и на 5 лица отъ Държав. Съвѣтъ; и тѣ представихъ на комисията своитѣ бѣлѣжки нѣкои устно нѣкои писмено, че закона е отличенъ. Не разбирамъ, защо не може Нар. Събрание да го прегледа; не разбирамъ, защо да се проважда въ Държав. Съвѣтъ и

да се протака времето, когато Дър. Съвѣтъ устно е извилъ своето одобрение. За това не мож да се съглася, че ще е толкова лошавъ, щото да се практикува 5 или 6 мѣс. и послѣ да се положи въ дѣйствиe. Този законопроектъ трѣбва да се разгледа сега; а другъ е въпроса, трѣбва ли да се препрати въ Дър. Съвѣтъ. Нѣма да говоря, какво е положението на днешний съставъ на жандармерията, който е непрактиченъ и не задоволява нуждитъ на страната. За това, бихъ молилъ да се пристѣпнѣ къмъ разглеждане дѣлото, и когато се приложи въ дѣйствиe, ще се представи на Дър. Съвѣтъ, и той ще му прибави онова, което намѣри за добръ. За това да пристѣпимъ къмъ разглежданието, за което въ минжлото заседание Нар. Събрание рѣши. (Гласове: Съгласно).

Председателъ: Има още 4 души, които желаятъ да говорятъ. (Гласове: не е нужно). Счита ли Нар. Събрание за нужно да се разисква още или не? (Гласове: не счита). Въ таквъ случай, да се тури подъ гласоподавание.

Председателъ: (Прекъсва го) Ноля г-на Дукова да поиска дума и тогава да говори.

Д-ръ Цачевъ: Азъ крайно благодаря на г-нъ Бошнякова, който има добрината да искаже почти всичко, за което азъ бѣхъ поискалъ думата. Нуждата е налѣжяща. Правителството на Н. ВИСОЧЕСТВО че съгласи и предложи на Нар. Събрание, да разисква този законопроектъ и избра се комисия, която заедно съ правителството изработи този законопроектъ и го представи днесъ на нашето обсъждане. Г-нъ Дуковъ, който твърдѣ добръ познава законитѣ на страната, съ широкитѣ си познания, може при разискванието на законопроекта да ни освѣтли. За това, азъ моля Нар. Събрание, да остави безъ внимание подигнатия отъ г-нъ Дукова въпросъ, и да не губимъ време, но да пристѣпимъ къмъ разглежданието на законопроекта, който повтарямъ да кажа, е отъ налѣжяща нужда.

Аневъ: Въ думитѣ на г-на Дукова се отражаватъ неговитѣ начала и убѣждения, за които може всеки отъ насъ да се справи съ протоколитѣ на Нар. Събрание. Той трѣбва да знае, че ние знаемъ отъ дѣчерпи инструкциитѣ, за да прави спѣшки въ Нар. Събрание. За това, моля г-нъ Предсѣд. да не отетѣпва отъ дневния редъ. (Гласове: Съгласни).

Председателъ: Моля да се не нападатъ личности.

Шивачовъ: Едно нѣщо, което до сега се е правило, е пазение дневния редъ. Щомъ дневния редъ е назначенъ, той трѣбва да се слѣдва. Г-нъ Дуковъ, желателно би било, да се е явилъ тогава, когато е било нужно, а не да се явява днесъ и да надага на Нар. Събрание таково безвременно

предложение. Дѣ бѣше той когато се разглѣдаше този въпросъ? Може би, че е билъ вънъ и се занимавалъ съ други работи, а не е обѣрщалъ внимание върху въпроса, който интересува твърдѣ много Събранието и населението. Можеше по-добрь тогава да говори по този въпросъ. — Ще моля г-нъ Председателя, да прекъсне това разисквание (Гласове: Да се прекъсне!)

Лазаръ Дужовъ: Не знамъ, да ли азъ криво казахъ, или вие криво ме разбрахте. Азъ не казахъ, че е добръ или лошъ устава, или да не се пристѣпнѣ къмъ дневний редъ. Азъ показахъ едно свое убѣждение. Подиръ това може да каже Нар. Събрание да се пристѣпнѣ къмъ дневний редъ. Това е другъ въпросъ. Азъ даже казахъ, че по сѣтне може да говоря по широко, но нѣкои останахъ като попарени. (Гласове: Не сме попарени!) Нѣкои отъ г-да представителитѣ се изразихъ, че знаятъ отъ дѣ черпя моитѣ думи. Азъ имамъ свое убѣждение: това е моята совѣсть, която, може би, е малко раждива. Разбира се, всѣки работи споредъ своето убѣждение. Азъ се съгласявамъ да се практикува този законъ; не отказвамъ неговата нужда; азъ казахъ, ако е възможно, да мине презъ Дър. Съвѣтъ. да се обсъди тамъ по добръ и да се облече въ една законна форма. Наистина, по напръдъ имаше рѣшение въ Нар. Събрание, да не минува прѣзъ Дър. Съвѣтъ, това помня; но има много закони не разглеждани, които не сж минали прѣзъ Нар. Събрание, а само презъ Дър. Съвѣтъ и били облечени въ Княжески указъ, които днесъ се практикуватъ. Тѣй като гози законъ е доста важенъ, азъ предложихъ, да мине прѣзъ Дър. Съвѣтъ, защото тамъ има хора вѣщи, които иматъ по-вече време да го обсъдятъ, и като сж познати съ работата отъ вънъ, ще го окастрятъ и очистятъ. Азъ имамъ честта да прочета Общински законъ, и позволявамъ си да кажа, че този уставъ противорѣчи на закона за общинитѣ и общински съвѣти. Въ този законъ срѣщаме, че стражаритѣ щѣли да съставятъ актове по градищата и се казва, че щѣди да бждатъ полуграмотни. Не знамъ какви актове ще съставятъ полуграмотни хора? Съ една рѣчь, като желая да бжде по обсъденъ, предлагамъ да го приемемъ по принципъ и да натоваримъ Държ. Съвѣтъ да го преработи, а когато се облече въ законна форма, да се положи въ дѣйствиe, но никакъ не искамъ да го отблъснѣ.

Председателъ: Има още четирма, които сж поискали думата. Желаетъ ли Нар. Събрание да слѣдва по този въпросъ? (Гласове: Желаетъ).

Бошняковъ: Господа, ще повтора въ кратцѣ това, което казахъ по преди; като членъ отъ комисията, ще кажа,

че комисията не е измекнала изъ прѣсти настоящій законопроектъ; ти се е ръководила отъ направеніи проектъ, и отъ проекта, представенъ отъ М-ръ на Вътрѣшнитѣ Дѣла; тя се е ръководила и е заемала членове отъ полицейскитѣ правила и най-послѣ отъ това, което Негово Превъсходителство Генералъ Соболевъ ѝ е проводилъ — рапортитѣ на окръжнитѣ управители. Това е нѣщо явно; и азъ имамъ честта да кажъ, че азъ пратихъ и взехъ бѣлѣжки отъ 5-6 лица отъ Държ. Съвѣтъ, които наистина казахъ, че законътъ е отличенъ. Сега да се небавиме въ разискванието на този въпросъ; нека пристѣпимъ къмъ работата, която не търпи отлагане. (Гласове: Съгласни). Да пристѣпиме къмъ разглеждането на законопроекта.

Председателъ: Повтарямъ да кажъ, че има още 4-ма представители, които желаятъ да говорятъ.

Марко Велевъ: Казахте, г-да представители, че е нужно да се приеме този законопроектъ; и азъ до нѣкадѣ се съгласявамъ, че е нужно, но като има толкози членове, да ги приемемъ въ единъ день, ще бѣде незаконно. Азъ никакъ не се съгласявамъ, до когато не мине презъ канала на Държ. Съвѣтъ; защото ние 200 и толкози членове да ги приемемъ толкози легко, ще ни бѣде малко горчиво отпослѣ. За това, не се съгласявамъ да се приеме на бързо.

Председателъ: Но има разлика между мнѣнието, което излага г. Дуковъ и това, което каза г. Марко Велевъ. Г. Дуковъ каза, че този законопроектъ да се практикува до идущата сесия; а г. Марко Велевъ казва, че никакъ да не се приема. Ще каже, че той е доволенъ отъ сегашното състояние на полицията.

Геровъ: Г-да представители! Нежелаяхъ да говоря сега по този въпросъ, понеже той бѣше разискванъ нѣколко пѣти въ Нар. Събрание и е на дневенъ редъ за днесъ, но предизвика ме г. Лазаръ Дуковъ. Помня добръ, че когато щѣше да се рѣшава този въпросъ, г. Дуковъ тогава нежелаше да се проводи на Държ. Съвѣтъ. И, ако прочете тогавашний протоколъ, той ще се увѣри, че е тъй казвалъ. Даже гледамъ, че преди искаше да се приеме исцѣло, и да се практикува, и послѣ да се проводи въ Държ. Съвѣтъ (Дуковъ: Не е тъй!) За това немогъ да се съглася съ г-на Дукова, защото, комисията, когато е правила този уставъ, тя послѣ въ събраніето си е рѣшила, щото да се разгледа членъ по членъ въ Нар. Събрание. А г. Дуковъ незнай по какви причини, всѣкога обича да бави Нар. Събрание, и да прави затруднения, за да не може да върви работата. До сега можеше да се разискатъ нѣколко члена. (Председателъ: Моля г-на Герова да не се отклонява отъ прѣдмѣта). Все върху

този прѣдмѣтъ говоря, за който говори и г-нъ Дуковъ. Г. Дуковъ единъ пѣтъ е държалъ едно мнѣние, послѣ друго и не постоянствува, и гледа да прави само затруднение въ работата. За това, моля Нар. Събрание, да се произнесе и да захване да разглежда устава членъ по членъ; а повече да се разисква този въпросъ, ще бѣде излишно.

Шивачовъ: Г-да представители! Да не ви се види чудно, че г-нъ Дуковъ излиза днесъ, и слѣдъ като е този въпросъ 2 или 3 пѣти рѣшенъ, казва, че нетрѣбва да се разгледа, но трѣба да се проводи въ Държавний Съвѣтъ. Вие би се почудили само тогава, когато г-нъ Дуковъ бѣше човѣкъ, който да имаше извѣстна послѣдователностъ и паметъ, (Председателъ: Моля г-на Шивачова да избѣгва нападения), който би помнилъ своитѣ думи, които е говорилъ въ предишното заседание. И освѣмъ това, човѣкъ, който като желае да направи добро съ своето мнѣние, трѣба да знае кога е врѣме да го исказва. Напр. въ миншлото заседание се е разглеждалъ закона за смѣтната палата, и слѣдъ като се приелъ, да излѣзе да каже днесъ, че този членъ не е добръ приетъ, тогава всѣкой ще се зачуди; и, ако е тъй за да направи нѣкое добро, или да се направи нѣкой членъ по добъръ, трѣбало би да го каже въ свое врѣме. Сжщо и въ този случай, ако желаше да направи услуга на Нар. Събрание, трѣбало би да го каже тогава, когато този въпросъ се разгледаваше. Но Нар. Събрание веднажъ, два пѣти или три пѣти каза, че е рѣшило да се разгледа устава тука. Азъ би желалъ, да се говори съгласно съ правилника и да не се дава думата за рѣшени въпроси. Но, понеже въпросътъ е захванатъ, трѣба да се говори. Думитѣ на г-на Дукова азъ ги раздѣлямъ на двѣ части. И г-нъ Дуковъ твърдѣ много смѣсва въпроситѣ. Протоколитѣ сж на лице, и въ тѣхъ той ще види, че колкото говори, противоречието е първий аргументъ на неговитѣ думи. Първата часть на неговитѣ думи е, че той желае да се проводи устава въ Дър. Съвѣтъ; и, ако е така, то трѣба да представи аргументи на Народното Събрание, че е необходимо да се прати на Държ. Съвѣтъ; но тѣзи аргументи трѣбаше да ги представи тогава, когато Нар. Събрание разгледаваше този въпросъ. Г-нъ Дуковъ, като желае съ много думи да исказва нѣщо, той нетрѣба да смѣсва едно, че трѣба да се прати въ Държ. Съвѣтъ, а послѣ да казва, че уставътъ е неприспособимъ за насъ, че има много членове, които противорѣчатъ на общинский законъ. Даже ако се ограничи тамъ, че да се прати въ Държавний Съвѣтъ, то такива думи нѣматъ никакво значение; защото Нар. Събрание е рѣшило, че трѣба да се разглежда тука. Второ, ако г-нъ Дуковъ намѣрва нѣкой членъ, който противорѣчи на общинский за-

конъ и да е неприспособимъ, то, когато се разглежда законътъ членъ по членъ, може да каже, че еди кой си членъ не е добъръ и да предложи на мѣсто него други или пакъ да предложи поправка.

За това, азъ намѣрвамъ думитѣ на г-на Дукова непослѣдователни, и моля Нар. Събрание да прекрати този въпросъ, защото, той е вече рѣшенъ. (Гласове: Съгласи).

Л. Дуковъ Само двѣ думи. (Гласове: Искерпанъ е въпроса.) (Предсѣдателъ: Моля г-да представителитѣ да не прекъсватъ). Нѣма много да говоря, само двѣ думи ще кажъ. (Гласове: Искерпано е!)

Предсѣдателъ: Сега мнозина отъ господа представителитѣ викатъ, че въпросътъ е искерпанъ; но азъ предложихъ два ижти да ли е освѣтено Нар. Събрание или не, и то се произнесе, че желае да се говори още по този въпросъ. Мене ми се струва, г-да, че трѣба да бждемъ справедливи къмъ всички. Като позволихме на едни да говорятъ, трѣба да се позволи и на други, които иматъ противно мнѣние, и тѣ да говорятъ; защото иначе ще бжде несправедливо.

Л. Дуковъ (продължава): Сега, г-да, нѣма да влизамъ въ подробни препирни, и нѣма да говоря върху туй, което казахъ г-да Бошняковъ, Шивачовъ и Геровъ, че азъ съмъ билъ всѣкой пжтъ противъ и съмъ гледалъ да побърквамъ на работитѣ, че съмъ си противорѣчилъ, чене съмъ знааялъ това, което съмъ говорилъ. Азъ не искамъ, г-да, да побърквамъ на работитѣ на Нар. Събрание, но азъ мисля, че съмъ свободенъ да си изказвамъ мнѣнието. Ако щете азъ съмъ съгласенъ да пристѣпимъ къмъ разглежданъето на устава; но практиката ще покаже, че ние много легко сме погледнали на въпроса, и понататакъ отказвамъ се да говоря; бждещето ще ни покаже, че този законъ е неприспособимъ; ако искате да слѣдвате.

Бошняковъ: Да пристѣпимъ къмъ разглежданъето на устава. Азъ молихъ и пакъ моля, г-да, че единъ пжтъ рѣшенъ въпроса, не трѣбва да се разисква. Нѣма да осждамъ хората, че тѣй или иначе казали; защото може би да иматъ право. Думата ми е за г-на Шивачова и г-на Герова, които се отнасятъ съ думитѣ си къмъ г-на Дукова. Ние може и да погрѣшихме нѣщо; но тука може пакъ да се поправи. Г-нъ Дуковъ има до нейдѣ право; но азъ мисля, че той, както и г-нъ Марко Велевъ при разискванията ще ни освѣтлятъ въ нѣкои работи които ние не познаваме. А сега моля Нар. Събрание, да остави всички препирни и да пристѣпимъ къмъ дѣлото.

Шивачовъ: Азъ казахъ и напредъ, че ако Народното Събрание признава своето рѣшение, да се разгѣдва този

проектъ, добръ, ако ли не, то е другъ въпросъ. То трѣбва да помни протокола, и за това трѣбва да слѣдва своя дневенъ редъ. Ако трѣбва на всѣко рѣшение да се повръщаме, то ще излѣзе, може би, кой знае, каква бръкогия. Въпросътъ е рѣшенъ, че този законопроектъ трѣбва да се разгѣжда; слѣдователно, никой нѣма право да говори, че рѣшението не е справедливо. Г-нъ Дуковъ можеше да направи своето предложение по този въпросъ въ свое врѣме. Сега е врѣме вече да се слѣдва.

Д. Поповъ: Като виждамъ, че всички почти приематъ по принципъ този уставъ; но мнѣнието на г-нъ Дукова бѣше, че ако желае Народ. Събрание, да се проводи въ Държ. Съвѣтъ и да се преработи както и другитѣ закони; на пр. законътъ за окръжнитѣ и общинскитѣ съвѣти, които сж облѣчени въ законна форма. Такава бѣше неговата цѣль, дѣто предлагаше да се проводи въ Държ. Съвѣтъ. (Гласове: Не искаме).

Предсѣдателъ: Счита ли Нар. Събрание, че е освѣтлено върху този въпросъ? (Освѣтлено е).

Желае ли да се тури подъ гласоподаванъе предложението на г-на Дукова? (Не желае). Постоянствува ли на своето предложение г-нъ Дуковъ?

Дуковъ: Азъ не искамъ да настоявамъ, понеже се наскърбихъ нѣкои г-да; самия проектъ ще ни научи отподире да се каеме; а предложението си оттеглямъ. (Единъ гласъ: Добръ правишъ).

Докл. Аневъ: Съжалявамъ твърдѣ много, че се побърка дневния редъ; но това се свърши.

Г-да Представители!

Споредъ дневния редъ ще имамъ честта да докладвамъ проекта за устава на устройството на полицейската стража въ Княжеството, когото вие вече сте прочели и обсѣдили и въ когото комисията освѣнъ първитѣ, направи още нѣкои измѣнения слѣдъ отпечатванието му.

Проекта, когото Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла има добрината да ни представи, е изработенъ възъ основание врѣменнитѣ Полицейски Правила, и проекта на г-на Икономова, бивший Министръ на Вътрѣшнитѣ Дѣла и пр.

Помѣнатия проектъ на Министерството е въ по-голѣмата си частъ, извлечение отъ проекта на г-на Икономова, на когото практиката и голѣмитѣ познания по нашитѣ работи никой не може да откаже, и предговора или мотивировка на който проектъ ще имамъ честта по послѣ да прочета на Нар. Събрание за освѣтление. Прочее съгласно съ нашето смиренно желание, което направихме въ отговора си къмъ

тровното слово до Негово Височество Господаря, настоящия проект ще може да удовлетвори това наше желание, като станат още нѣкои измѣнения, именно въ глава VII, които г-нъ Министръ на Правосъдието ще има добрината да препоръчи на Народ. Събрание, тъй като въ поменнатата глава има нѣкои малки противорѣчия съ новоиздадени закони по сѣдебната частъ.

Г-да представители!

Полицейската стража или жандармерията е органа, чрезъ който се осигурява, живота, имота, честъта и свободата на гражданина въ нормални врѣмена: задача на полицията е свята, защото въ нейнитѣ рѣцѣ е повѣрена сѣдбината на гражданина, на обществото, и отъ съвѣстното или несъвѣстно изпълнение на възложенитѣ ней обязанности зависи порядъкътъ или безпорядъкътъ въ селата, градищата, или въобще въ държавата.

Желанието на Народното Събрание е безъ съмнѣние, да има такава полиция която да отговори на пълно на нейната свята задача: гарантира живота, имота, честъта и свободата на всѣкого едного въ Княжеството.

Въ нашата млада държава не е било възможно до сега да се помисли, обсъди всестрано въпроса за дефинитивното организиране на тая толкова важна а отъ голѣма необходимостъ отрасъл по управлението и вътрѣшната организация на Княжеството, тъй като у насъ не единъ не два, а много налѣжащи въпроси има да се обсъждатъ и рѣшаватъ. Мжнотии, естествено се явяватъ при организирането на всяка млада държава; но тѣ ще бѣдѣтъ преодо-лени, сир. всички подобни въпроси, ще бѣдѣтъ рѣшени, стига ние, депутатитѣ, отъ които Български народъ очаква много, да бѣдемъ послѣдователни въ нашитѣ предназначения и да се небоимъ отъ трудъ и мжнотии, които обикновенно се срѣщатъ въ пѣтътъ на преобразованието.

Отъ началото на нашето освобождение и до сега, ние правихме всѣкакви опитвания, и всичко това за благо на нашето отечество: и ако до сега, цѣльта не е постигната, то за това ние не трѣба да се отчайваме, а на противъ съ удвоени сили и рѣшителностъ да слѣдваме въ пѣтя на преобразованието и на нашата свята мисия, за която ни е испратилъ Български Народъ въ тая парламентарна арена. Ние трѣба да се стараемъ, да се измъкнемъ частъ поскоро отъ хаосътъ на експериментитѣ и да приспособимъ трайни закони за страната, поне за единъ по-дълъгъ периодъ, и когато такива закони въ практиката се окажатъ въ извѣстно отношение недостаточни, да се допълнятъ. Както знаете г-да представи-

тели, у насъ има много приврѣмenni закони, устави и правила, както: врѣмenni сѣдебни правила, приврѣмennenъ уставъ за устройството на жандармерията, врѣмenni санитарни правила и пр. и е желателно, всички врѣмenni закони, да се замѣнятъ съ трайни, и за наша голѣма радостъ ние виждаме, че нашето правителство показва найголѣми усилия въ това отношение и е найврѣненъ тълкувателъ и изпълнителъ на отеческиѣ грижи на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, Нашия възлюбленъ Господаръ за преуспѣванието и процвѣтението на нашия народъ.

Обезпечението живота, имота, честъта и свободата на гражданина, не е ли най драгоцѣното нѣщо на свѣта? — Обезпечението порѣдка и систематическото преслѣждане на смутителитѣ на този порядъкъ, не се ли най-голѣмата гаранция за правилния ходъ на държавната машина? Тукъ, въ тѣзи условия г-да представители, лежи жизнения нервъ на държавния организъмъ, и ако той се чекне най-мало, кризата за ужасни слѣдствия настава; ако се докосне по-много, — катастрофата готова!

Г-да представители!

Ние нѣмаме нужда да правимъ нови открития по организирането на нашата полицейска стража, защото образованата Европа, на основание направенитѣ безбройни опити въ това отношение, е дала доста примѣри, и въ разнитѣ държави сѣ се писали много закони по тая частъ; прочее и проектитѣ, сѣ които комисията си е служила, и проекта когото тя е приела, има за основа сжщитѣ тия опити и начала, като сѣ взели въ съображение и нашитѣ нужди, нашитѣ обичаи и нрави, нашето минало и прочее.

Въ заключение, нека ми е позволено, да цитирамъ думитѣ на най-славния европейски ораторъ Испанския патриотъ Кастельара, който е казалъ единъ день въ Мадридския парламентъ, че порядъкътъ е въздухъ, а свободата храната за една държава; т. е. както е потрѣбно на единъ чловѣкъ въздухъ и храна, за да може да живѣе, тъй сѣ потрѣбни и порядъкътъ и свободата въ една държава, за да може тя да сжществува и процвѣтѣва.

Въ основание прочее на тия начала и изложението, което имахъ честь да ви направя въ доклада си отъ страна на комисията по задачата на нашата полицейска стража, имамъ честь да препоръчамъ на вашитѣ благоразумни сжждения настоящия проектъ съ измѣненията, които комисията вторично направи слѣдъ отпечатванието. (Ржкоплескание.)

По-напредъ се обѣщахъ, че ще прочетж и мотивировка отъ г-на Икономова. (Д-ръ Цачевъ: Нѣма нужда! Други гласове: Да и чумъ!) Ако желае Нар. Събрание ще я

прочетж. (Желае!) Отъ нея ще се увѣри Нар. Събрание, колко този чловѣкъ е разбиралъ и предвиждалъ работитѣ. И този проектъ отъ г-на Икономова е основа на проектътъ, когото днесъ ще имамъ честь да прочетж въ Нар. Събрание.

Мотивировка.

Представляемий тука законопроектъ за устройството на полицейската сила въ Княжеството, не заключава въ себѣ си нищо ново; той е съставенъ на основание на съществуващитѣ сега у насъ врѣмenni полицейски правила и съгласний съ тѣхъ правилникъ за жандармерията въ Румелия и съ таквизи добавки и измѣнения, които се изискватъ отъ естеството на самата служба, и отъ особеннитѣ условия на нашето отечество.

Наредена е полицейската служба по тоя начинъ, защото той ми се представи, поне днесъ за днесъ, най-сгоденъ за Княжеството въ много отношения.

Най-напредъ той е най-угодния въ икономическото отношение, защото е най-простий и най-ефтиний.

При веѣко друго устройство на полицейската сила би се поискали много по-голѣми расходи, защото туй друго устройство ще поиска много по-сложно управление, много по-многочисленъ персоналъ на началствующий, а слѣдователно много по-голѣми сумми за заплати и съдържание.

По нататѣкъ предложеный начинъ за устройството на полицията у насъ има тая сгодность, че въ службата не ставатъ изведнѣжъ коренни измѣнения и, по това, никакви побърквания не могатъ да послѣдватъ за нея.

Новъ нѣкой и неправиленъ за полицейскитѣ начинъ би докаралъ таково побъркване въ службата, което би се продължавало за много врѣме и въ голѣмъ вредъ на самата служба.

Освѣнь това, въ врѣм. правила и въ органическый уставъ, изработени за нашето отечество, има за полицейската служба таквизи хубави правила, които не бихме могли да замѣниме съ други безъ вредъ за страната; защото новитѣ правила, които се биха приели сега до основателно изучаване на мѣстнитѣ нужди и условия, не биха могли да бждѣтъ, освѣнь пакъ по-вече или по-малко сполучно подържане на нуждни наредби. Има между насъ хора, които говорѣтъ за уреждане на полицейската сила въ жандармерията, сирѣчь въ военно тѣло, както е въ Румелия.

Желающитѣ таквизи нѣщо говорятъ, не на основание на опити и на добръ изученитѣ требования на дѣйствителнитѣ нужди и положение на отечеството, а по просто желание да подражаватъ на другитѣ страни.

Азъ, който съмъ ималъ случай да видя и изуча отъ близо не само устройството на Румелийската жандармерия, нъ и нейната полза за управлението, азъ могъ да увѣря, че военната жандармерия не само ще погълне у насъ много по-вече отъ сегашнитѣ пари, нъ ще ги погълне съвършено безпогълно за порядъка и управлението на страната; защото между административнитѣ власти и военната жандармерия, командирована отъ военни и подчинена на военний М-ръ по дисциплина, управление, назначение, повишение и пр. и пр., непрѣменно ще произлѣзе раздѣление, което въ множество случаи ще бжде преврѣдно за предземанието на печалнитѣ случаи и безпорядѣци и за бързото и своєврѣменното дѣйствие на полицията въ извѣстни обстоятелства.

Каквото и да правимъ, ние не ще можемъ да отстранимъ случаитѣ на разногласие между гражданскитѣ и военнитѣ власти, командующи жандармерията. Степена на развитието и понятията за дългъ, за дисциплина и за права още не сж изяснени съвършено и у единитѣ и другитѣ. Отъ това на мѣсто съгласие и взаимно съдѣйствие, жандармерията и гражданскитѣ власти ще си оказватъ само съперничество и взаимни прѣрѣкания, които скоро ще се обърнатъ на борба и вредъ за общето дѣло, както става днесъ въ Румелия.

Най-доброто е прочее, да се приеме за сега предлагаемото при настоящето ми устройство на полицейската сила, и да почакаме съ преустройството на послѣдната въ жандармерия до тогава, до гдѣто врѣмето, службата и развитието приготвятъ свѣдущи хора и за стражаре и за началници на предполагаемата жандармерия.

Подписалъ,

Министръ на Вѣтрѣшнитѣ Дѣла: Икономовъ.

Сега ще имамъ честь да захвана да докладвамъ устава: (Чете):

УСТАВЪ

за

ПОЛИЦЕЙСКАТА СТРАЖА ВЪ КНЯЖЕСТВОТО.

ГЛАВА I.

Общи основания.

Чл. 1.

За запазване порядъкътъ и общественната безопасность и за извършване вситѣ непосредствени полицейски распорѣждения, учреждава се въ Княжеството полицейска стража (жандармерия), състояща се отъ конни и пѣши стражари, подраздѣлени на младши и старши. (Приема се).

Чл. 2.

Всичкото Княжество се раздѣля на опредѣлени полицейски участъци съ по единъ старши стражаръ и извѣстно число младши; всѣкой полицейски участъкъ се дѣли спорѣдъ мѣстнитѣ нужди на два или три полицейски подучастъка съ по единъ старши и нѣколко младши стражари. (Приема се).

Чл. 3.

Числото на полицейскитѣ участъци въ окръжията и околитѣ се опредѣля споредъ числото на народонаселението и пространството. (Приема се).

М-ръ Стоиловъ: Искамъ да предложа едно нѣщо за по-практически ходъ на работитѣ, а именно моля г-на докладчика, да чете само ония членове, въ които е направила комисията нѣкое измѣнение; и щомъ прочете тѣзи измѣнения, имамъ да направя едно предложение отъ страна на правителството.

Докл. Аневъ: Това е противъ правилника за вътр. редъ, които казва, че законопроекти трѣбва да се приематъ членъ по членъ, и когато има измѣнения, ще се прочетатъ.

М-ръ Стоиловъ: Щомъ уставътъ е даденъ на всичкитѣ депутати, слѣдователно работата се много улесни, за това може да се укажътъ само измѣненията, които се предлагатъ отъ комисията.

Докл. Аневъ: Тука по-доле захващатъ измѣнения почти въ всѣки членъ.

Бобчевъ: Освѣнъ това може и всѣки представителъ да прави своитѣ забѣлжки; за това трѣбва членъ по членъ да се прочете.

Докл. Аневъ: (Чете):

Чл. 4.

Като норма за опредѣление числото на стражаритѣ и на полицейскитѣ участъци се взема народонаселение отъ 800 до 1500 души за всѣкий единъ стражаринъ или отъ 5000 жители на всѣкий полицейскитѣ участъкъ. (Приема се).

Тука комисията е направила едно малко измѣнение именно на мѣсто 800 до 1500 души, е турила «отъ 600 до 1200 души».

Д-ръ Цачевъ: По мое мнѣние, ако се приеме 800 до 1500, нече бжде толко съ лошо; на 800 може да се приеме единъ стражаръ, защото по-долу има единъ членъ, въ който се казва, че въ случай на нужда, числото на полицейскитѣ стражари може да се уголѣмява. И послѣ се казва, че числото на стражаритѣ не се опредѣлява само споредъ числото на населението но и споредъ пространството.

Слѣдователно, ако се земе за норма 600 до 1200, то може да се случи, щото отъ мѣстото гдѣто нѣма нужда за

толко съ стражари, да се поискатъ отъ окръжний управителъ или околийски началникъ за друго мѣсто, гдѣто има нужда отъ тѣхъ. И ако числото на стражаритѣ се опредѣлява и споредъ пространството, то може една околия да е доста пространна, и да нѣма толко съ население, и тогава да се умножи числото на стражаритѣ отъ другъ полицейски участъкъ съ повече население и по-малко пространство. За това да остане както е въ законопроекта отъ 800 до 1500 души.

Докл. Аневъ: Всичко това е предвидено въ устава.

Шивачовъ: И азъ това искахъ да кажа, че надолу въ 8 чл. се казва: когато окръжний управителъ вижда, че порѣдка и тишината се заплашватъ отъ злонамѣрени хора, числото на стражаритѣ, както и на участъцитѣ се увеличава. Но това става всѣкоги по благоусмотрението на на длѣжний окръжний управителъ, който представлява за това на Министерството и иска разрѣшение за увеличение на стражата.

Ако Д-ръ Цачевъ мисли, че съ приеманieto числото 600—1200 ще станатъ много стражари, то споредъ мене не е тъй. Сега има 2400 стражари, и ако мисли, че сега сж много, то азъ зная, че това количество едва е достатъчно въ всичкитѣ окръзи. За това комисията е предвидѣла числото на 800 до 1200 души да бжде по единъ стражаринъ, и ако се покаже нужда, то може да се увеличи числото на стражаритѣ. Това число се отнася до окръжитѣ, състоящи въ мирно отношение.

Д-ръ Цачевъ: До колкото зная статистиката на драгунитѣ, числото имъ е 1513; но дѣйствително това число неотговаря никакъ, че е достатъчно; и това го съзнаваме всички. Но ако да земемъ за норма 600 до 1200 души, тогава ще има около 2500 стражари. Това е много; защото може да се намѣрятъ нѣкои мѣста и градища, гдѣто нече да е толко съ голѣма нуждата за тѣхъ. За това на основание на члена, който иде по-долу, и който казва, че числото на полицейскитѣ стражари може да се уголѣми или намали споредъ нуждата, предлагамъ да си остане нормата, както си е тя тука, то е отъ 800 до 1500.

Бошнаковъ: Че сж малко за сега стражаритѣ, сѣки го признава. Комисията се ръководи съ числото 600 до 1200. Слѣдователно, на двѣ раздѣлено = 900; България има 2 милиона жители; раздѣлено съ 900, ще излезнатъ 2220 стражари като сръдно число, които ще имаме. За сега имаме общини, въ които нѣма никакви стражари. За това съмъ на мнѣние да пристѣпимъ къмъ другъ членъ, а този да се приеме, както е представенъ отъ комисията.

Шивачовъ: На г-на Д-ра Цачева ще кажъ, че числото на стражаритѣ е 2413. Именно сж 913 конни, и 1500 пѣши стражари.

Докл. Аневъ: Въ Министерский проектъ стой даже за сѣки 500 жители по единъ жандаръ. Коммисията възвипила това число и направила е пѣрвъ пѣтъ 800—1500. Но въ послѣдната редакция е направила 600—1200. —

М-ръ Ген. Соболевъ Изъ представленныхъ окружными управителями данныхъ по этомъ вопросу оказывается что большая часть изъ нихъ просить меньшее число стражарей, чѣмъ то значится доносить законопроекта. Такъ Разградскій окр. управитель что даже въ виду положенія, възваного разбойничество достаточено, имѣть для сельскаго населенія одного стражаромъ на 1000 жителѣй, а ежели въ округѣ не будетъ разбойничества, то на 1300 достаточено одного стражаря. За темъ Севлиевоокій окружнй Началникъ доносить въ рапорта что въ его округѣ достоточно имѣть одного полицейскаго агента на 1500 жителей; Плевнѣнскій пишетъ что необходимо имѣть на 1000 жителей по одному конномъ стражару. Въ виду сего, я полагаю возможнымъ оставить цифру, которая была поставлена въ началѣ: «отъ 800 до 1500 души населенія на сѣки единъ стражаръ.»

Марко Велювъ: Гледаме г-да защото коммисия направила числото отъ 1500 на 1200. Азъ се съгласявамъ съ г-на Д-ра Цачева, да си остане както си е въ законопроекта, защото трѣба да внимаваме, че, ако увеличимъ числото на стражаритѣ, че трѣба и парички за тѣхъ. (Веселость.)

Манафовъ: Г-да представители! Азъ искамъ да подкрепя мнѣнието на коммисията, която е поставила числото отъ 600 до 1200 души, като привеждъ нѣколко доказательства. Земете единъ градецъ, който може да бжде отъ 7000 жители, и му се предоставятъ да има 8 стражари. Тѣзи стражари трѣба да пазятъ градътъ, и трѣба да го обикалятъ на сѣкждѣ; слѣдователно 4-ма ще оставятъ който да седятъ за да предежурватъ другитѣ. Други двама трѣба да останатъ въ полицейското управление, които трѣба да бждатъ тамъ, за да може да доложатъ на околийския Началникъ, ако се случи нѣщо. Слѣдователно на единъ градъ отъ 7000 жители едвали ще има двама стражари, да наглеждатъ. За това цифрата 1200 не е твърдъ голѣма, и негрѣба да се уголѣмява; защото тука показахъ че въ единъ такъвъ градъ оставятъ само двама стражари, които иматъ да пазятъ имота, живота и честъта на гражданитѣ. Сѣки единъ гражданинъ оставя си дома, заспива спокойно, и се оставя на стражарина да бди на неговия имотъ и животъ. Но какво ще стане съ единъ градъ, на който пространството е $\frac{1}{2}$ часъ расстояние

и за такъвъ оставятъ двама стражари да го пазятъ, да обхождатъ градътъ. За това моля г-да представителитѣ да приематъ ония цифри, както сж поставени отъ коммисията, то е отъ 600—1200.

Марко Велювъ: Азъ настоявамъ на 800 до 1500 души да има по единъ стражаринъ. Защото другояче числото на стражаритѣ се уголѣмява много, и плати трѣба да имъ се даватъ. Азъ настоявамъ да остане както си е въ законопроекта. А колкото за това, че ако имало опасность, то ще кажъ, че въ всеѣка община има стотини опълченци, които ако видатъ нужда, зематъ оржие било нощемъ било денемъ, и могатъ да се опазятъ добръ. За това настоявамъ, да си остане, както си е въ законопроекта и да се не увеличава числото на стражаритѣ понеже трѣба да се увеличатъ и платитѣ.

М-ръ Генералъ Соболевъ: Я совершенно согласенъ съ г-нъ Манафовимъ, что необходимо въ городахъ имѣть большее число стражарей. Но замѣчу, что мы теперь рассмотримъ 4-й членъ а городахъ говорится въ 5 члену.

Аневъ: Азъ ще повторя, че въ законопроекта Министерството бѣше поставило на 500 души по единъ стражаръ. Послѣ коммисията, когато даде на печать устава, направи отъ 800—1500. И въ послѣдното чтение именно като се е водила по съображеніето на г-на Манафова, че има градове много пространства, и ако туримъ 1500 души, то е немислимо нѣщо да пазятъ тишина и порядѣтъ; за това въ найпослѣдното чтение коммисияса е приела отъ 600—1200. На г-на Велюва ще кажъ, че числото 800—1500 тоже бѣше поставено отъ коммисията.

Шивачовъ: Искамъ да кажъ на г-на Велюва че тука не е работа, че можали да отиватъ за двама стражари 800 франка повече пари. Но ний трѣба да видимъ, дали има такава нужда когато единъ; гражданинъ оставя на правителството да го защити, за да може да живѣе свободно, то правителството трѣба да обезпечи честъта, живота и имотаму. Тука е поставено именно отъ 600 до 1200 Ако има нужда, ще се постави на сѣки 600 жители единъ стражаринъ, ако тая нужда е помалка, ще се постави на сѣки 800; и въобще споредъ нуждата и колкото г-нъ Мин. на Вжтрѣшнитѣ Работи намѣри за удобно. За това нормата отъ 600—1200 е много на мѣстото си.

Попповъ: Азъ мисля; че 500 души не сж много за единъ жандаринъ. Защото има градове, гдѣто ще трѣба 20 жандари. Кой ще пази казначейството, кой ще бжде дежурный, и кой да пази градътъ? —

Има тоже села които сж малки, а пространството имъ е голѣмо; и като нѣма въ единъ участъкъ доста жандари, то ще бждѣтъ принудени всичкитѣ селяни да отидѣтъ да гонятъ на пр. разбойници, и да си оставятъ друга работа. Слѣдователно, само двама стражари въ едно село немогѣтъ да свършатъ работата. Трѣбва най-малко петима.

Д-ръ Цачевъ: Тѣй, както г-нъ М-ръ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла има добрината да напомни, опредѣлява се въ чл. 5 числото на стражаритѣ въ градищата. Тука може да приемемъ както си е въ устава за норма 800—1500; а въ градоветѣ нека остане по мнѣнието на комисията на 600 души по единъ стражаръ. Въ нѣкои градове може даже да се командуватъ стражари отъ други мѣста, както и до сега е ставало. Ако вземемъ таблицата, въ която сж записани драгунитѣ, и тѣхното распределение по градове, ще видите, че числото на драгунитѣ не е съобразно и съразмѣрно съ числото на населението, но е съобразно съ нуждитѣ на населението.

За това, приглашавамъ г-да депутатитѣ, да се приеме числото 800—1500, както си стои въ устава.

Г. Геровъ: Азъ щѣхъ да се съглася съ господина предговорившия; но не мож да се съглася, и за причина ще приведа единъ примѣръ: това лѣто на Сивритене станаха такива обири, щото г-нъ Цачевъ, който искаше да мине отъ тамъ, се завърналъ въ Бѣла. И ако имаме баремъ на 800 души по единъ стражаринъ, то тѣ щѣха да запазятъ онѣзи търговци, които бѣха обрани. И тѣй като имаше само двама стражари, вързаха ги въ колибата, и до 50—60 души търговци се обраха. За това се съгласявамъ съ комисията, да бжде на всѣки 600—1200 души жители по единъ стражаръ, за да не ставатъ такива подобни нѣща, както до сега ставаха.

Бошнаковъ: (Гласове: Стига!) Преди двѣ години у насъ имаше 4300 стражари, — числото, което много пари погълна. Подиръ новата организация смали се числото на жандари на 1500. Това число е не достаточно. И като вземемъ за норма да има на 600—1200 души жители по единъ стражаринъ, ще излѣзе срѣдно число на стражаритѣ 2200, то е, $\frac{1}{2}$ отъ онова, което било прѣди двѣ години.

За това нека пристѣпимъ нататѣкъ, и да приемемъ онова, което комисията е опредѣлила

Л. Дуковъ: Тука нѣма нищо да побъркаме, ако да разискваме това нѣщо. Тия жандари не ще да бждѣтъ само за обща безопасность; но ще бждѣтъ по общинитѣ да спомагатъ на общитѣ вжтрѣшенъ редъ. А колко за безопасността, това е работа на войска, която може да помирява разми-

рици и когато се появи нѣкоя нужда. Ний имаме солдати, и нашата опасность е въ тѣхнитѣ рѣцѣ, и нашата надѣжда е въ тѣхъ. Но жандаритѣ сж за вжтрѣшенъ редъ и трѣбва да ги имаме.

Д. Поповъ: Азъ мисля, че ако се появятъ на Ромжнската граница 1 или 2 разбойнически чети, не ще искаме войската да ги ловимъ; но ако има достаточное число жандари, могѣтъ 5 или 6 мина да ги уловятъ. Войската ще помогне, когато има военно положение, или въстание. Но такиви малки градици могѣтъ жандари да ги преслѣдватъ. (Гласове: Да!)

Председателъ: Желаетъ ли Нар. Събрание, да се говори още по този въпросъ? (Гласове: Не!) Ще туря подъ гласуване мнѣнието на комисията. А подиръ ако Нар. Събрание не приеме мнѣнието на комисията, тогава ще се туря подъ гласуване чл. 4 както си е въ проекта. Който не приема членъ 4 отъ устава за полицейската стража въ Княжеството съ измѣнението цифри отъ 800—1500, на 600—1200, да си дигне ржката. (Единъ дига.) Значи приема се съ измѣнението направено отъ комисията.

Шивачовъ: Предлагамъ 10 минути отиди. (Гласове: Не трѣбва.)

Докл. Аневъ (чете:)

Чл. 5.

За градоветѣ се полага на 800 души 1 стражаринъ и участъци спорѣдъ нуждата.

Въ този членъ комисията направи едно измѣнение; именно на мѣсто на 800 души 1 стражаринъ е турила «отъ 600—800 души». Понеже горе се прие 600, слѣдователно да се приеме и тука.

Председателъ: Приема ли се членъ 5 съ измѣнението направено отъ комисията? (Приема се.)

Докл. Аневъ (чете:)

Бѣлѣжка. Исклучение отъ това правило може да се допусне само за Столицата, Руссе и Варна, гдѣто числото на стражаритѣ и участъцитѣ може да бжде увеличено спорѣдъ нуждата. (Приема се.)

Чл. 6.

Полицейската служба въ градоветѣ ще се извършва само отъ пѣши стражари.

Забѣлѣжка. Въ Столицата, Руссе и Варна, както и въ други нѣкои градове, въ вжтрѣшността или границитѣ на Княжеството, може да има и по нѣколко конни, ако окръжни управителъ намѣри това за нужно.

Геровъ. Въ забѣлѣжката мисля да се прибави и това: «съ разрѣшението на Министерството».

Аневъ: За това е казано по-долу.

Геровъ: Тогазъ оттеглявамъ си предложението.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание чл. 6 както си е въ законопроекта? (Приема се.)

Докл. Аневъ (чете:)

Чл. 7.

По селата полицейската стража ще състои отъ конни стражари. (Приема се.)

Чл. 8.

Въ окръжията и околицитѣ, гдѣто порѣдѣка и тишината се заплашватъ отъ злонамѣренни хора, числото на стражаритѣ както и на участъцитѣ се увеличаватъ. Но това става всѣкоги по благоусмотрението на надлѣжний окр. управителъ, който донася за това въ М-твото на Вжтр. Дѣла.

Този членъ спорѣдъ комисията трѣбва да гласи тъй: «Въ окръжията и околицитѣ гдѣто порѣдѣка и тишината се заплашватъ отъ злонамѣренни хора, числото на стражаритѣ, както и на участъцитѣ се увеличаватъ. Но това става всѣкоги по благоусмотрението на надлѣжний окръженъ управителъ, който донася за това въ М-твото на Вжтр. Дѣла, и иска разрѣшение за това увеличение». (Приема се.)

Чл. 9.

Спорѣдъ мѣстнитѣ нужди и обстоятелства числото на полицейскитѣ участъци както и числото на полицейскитѣ подучастъци може да бѣде намалено или увеличено, като се съблюдава прочее нормата показана въ ст. 4 и 5 за числото на стражаритѣ, спрямо количеството на народонаселението.

Комисията е изоставила послѣдни три реда и членъ ще гласи тъй: «Спорѣдъ мѣстнитѣ нужди и обстоятелства числото на полицейскитѣ участъци, както и числото на полицейскитѣ подучастъци може да бѣде намалено или увеличено».

Д-ръ Цачевъ: Азъ мисля, че тука е най-важно да се каже, какъ ще стане това увеличение. Защото ако въ нѣкоя друга околия нѣма толкова нужда отъ стражари, то може съ тѣхъ да стане увеличение тамъ гдѣто има нужда.

Докл. Аневъ: Всичко това е казано по-долу. Тамъ се казва именно, гдѣ може да се увеличи числото, и на какво основание. Тѣзи послѣдни три редове комисията е исхвърлила, защото се говори за това по-горѣ.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание чл. 9, както го предлага комисията, като се изоставятъ послѣдни три реда? (Приема се.)

Докл. Аневъ (чете:)

Чл. 10.

Кръгътъ на дѣйствиата на стражаритѣ въ всѣкой единъ участъкъ на селата трѣбва да се простира на разстояние около 20 километри отъ центра му. (Приема се.)

Чл. 11.

Всѣкой участокъ ще има по 1 старший и 8 младши, или по малко, спорѣдъ усмотрѣнието на окол. началникъ.

М-ръ Грековъ: Азъ мисля, че този членъ противорѣчи на пълно на чл. 4; защото тамъ се казва, да има на 600—1200 души жители единъ стражаринъ, и на 5000 жители единъ участокъ. Тогава какъ ще има 1 старший, и 8 младши стражари, т. е. 9 души въ единъ участокъ? Ако се смѣта че на 800 души дохожда 1 стражаринъ, то се изискватъ за единъ участокъ 7200 жители; ако е на 900, трѣбва да е участокъ отъ 9000 жители; и на 1200, трѣбва 11000 жители. Така щото дохождаме тука до противорѣчие.

Или тука трѣбва да се промѣни, или тамо; едното е криво.

Докл. Аневъ: Въ членъ 9 ясно се казва, че спорѣдъ мѣстнитѣ нужди може да бѣде числото на стражаритѣ увеличено или намалено.

Нормата е приета въ чл. 4, че може на 600—1200 души да бѣде единъ стражаринъ; това трѣбва да служи за правило. Въ 11 чл. се казва, че могатъ да бѣдятъ 8 стражари или по малко. Щомъ е казано по малко, то нѣма никакво противорѣчие.

М-ръ Грековъ: Въ чл. 4 е казано: (Чете го). — Ако казахме че на 600 души да има единъ стражаринъ, то азъ не разбирамъ, какъ се опредѣлява въ 11 чл. числото на стражаритѣ въ участка. Защото при най-малкото число 600 трѣбва да има участокъ 5400 жители; и въ чл. 4 стои, че трѣбва на 5000 жители да има единъ полицейски участокъ.

Шивачовъ: Имамъ честъ да отговаря на г-на Министра Грекова, че нито единъ членъ нито другитѣ е кривъ. Тука се казва да бѣде на 5000 жители единъ участокъ. Ако околийски началникъ вижда, че количеството на жителитѣ не съотвѣтствува на числото на жандармитѣ, тогава той ще умали числото на жандармитѣ.

М-ръ Грековъ: Има ли право да го направи?

Шивачовъ: Има право. Чл. 11 казва: «Всѣкой участокъ ще има по 1 старший и 8 младши, или по малко по усмотрѣние на окол. началникъ». Тука е твърдъ ясно казано. Тѣй, че въ единъ участокъ ще има 1 старший и 8 младши жандарми; ако околийски началникъ вижда, че съ твърдъ много, то може да умали числото. Това зависи отъ негово

уемотрѣние. Членътъ е твърдъ ясенъ, и азъ моля Събранието, да го приеме, както си е.

Докл. Аневъ: Освѣнъ това чл. 9 казва, че «споредъ мѣстнитѣ нужди числото на стражари може да се увеличава или умалява». Следователно ако бжде числото 8 голѣмо, може да направи околийски началникъ само 2. Щомъ е казано «или по малко», то нѣма противорѣчие.

Председателъ: Приема ли се чл. 11, както си е въ устава? (Приема се).

Докл. Аневъ (чете):

Чл. 12.

Всѣки стражаръ извършва своитѣ си обикновенни полицейски обязанности само въ кръгътъ на своя си участокъ, отъ който може да излиза само по приказанието на не своятъ близъкъ и непосредственъ началникъ, който отговаря за командировката му по дѣла на службата.

Тука има само типографическа погрѣшка която поправи комисията именно въ 3-ий редъ: «на своя най близъкъ и непосредственъ началникъ».

(Приема се съ поправката отъ комисията).

Чл. 13.

Цензоритѣ на полицейскитѣ участъци или поне на подучастъцитѣ трѣбва да бждатъ установени по възможность на главнитѣ пѣтица.

Бобчевъ: Тука трѣба да се тури забѣлѣжка: «на главни пѣтица и многолюдни села».

Защото нестига само по пѣтица, но и въ многонаселени села да бждатъ участоци.

Шивачовъ: На г-на Бобчева ще кажъ, че тука се казва, че трѣба да бждатъ по възможности полицейски участоци по пѣтица или шосетата. Но това не възпира, да има и въ поголѣми села подучастъци или участъци. За това да се успокои г-нъ Бобчевъ, и неговото желание удовлетвори същиятъ този членъ; и моля да се приеме членътъ, както го е приела комисията.

Докл. Аневъ: Азъ нѣмамъ нищо противъ прибавката на г-на Бобчева, ако Народно Събрание я приема.

Но то се разбира, че участъци ще бждатъ тамо, гдѣто има по многолюдни села.

Председателъ: Приема ли се чл. 13 както си е въ проекта? (Приема се).

Докл. Аневъ (чете):

Чл. 14.

Всичкитѣ градища, села, колиби и въобще всичкитѣ заселени и незаселени мѣста въ Княжеството подлѣжатъ въ

полицейско отношение на вѣдението на полицейската стража. (Приема се).

Чл. 15.

Полицейската стража въ цѣлото Княжество е безусловно подчинена на Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла въ всичкитѣ работи на службата ѝ. (Приема се).

Чл. 16.

Полицейската стража въ окръжията се подчинява непосредствено на окръжний управителъ. (Приема се.)

Чл. 17.

Въ околнитѣ стражаритѣ се подчиняватъ на околийски началникъ. (Приема се).

Чл. 18.

На окр. управителъ се предоставя правото:

Да опредѣля числото на стражаритѣ както и числото на полицейскитѣ участъци въ всѣкое окръжие и въ всѣка околия и представлява на утвърждение на Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла усиляването полицейската стража въ едно окръжие или съ просто увеличение числото на стражаритѣ въ това окръжие (чл. 8). или съ намаление същото число въ други окръжия, гдѣто това е нужно, разрѣшава Министра на Вжтрѣшни Дѣла по предложение на надлѣжниятъ окръженъ управителъ.

Този членъ цѣлъ се измѣни тъй: «Министръ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла по представлението на надлѣжний окръженъ управителъ превежда врѣменно извѣстно число стражари отъ едно окръжие въ друго». (Приема се).

Чл. 19.

На окръжнитѣ управители се дава още право:

а.) Да превоздатъ стражаритѣ отъ една околия въ друга.
б.) Да усилятъ стражата въ една околия съ намаление числото на стражаритѣ въ друга.

в.) Да подлагатъ стражаритѣ на дисциплинарно вѣзисание и да ввасятъ въ послужнитѣ имъ списъци, съгласно съ закона за чиновницитѣ, всичкитѣ наказания, които би прѣтърпѣли.

г.) Да прѣдаватъ виновнитѣ стражари на съдъ по представление на окол. началникъ.

д.) Да представляватъ стражаритѣ за награждение съ изложение подробни и обстоятелствени причини.

е.) Да увольняватъ по представление на околийскитѣ началници стражаритѣ отъ служба.

Тука се измѣни 4 алинея тъй:

г.) «Да прѣдава виновнитѣ стражари на съдъ», и 6 алинея гласи:

е.) «Да зачисляватъ и увольняватъ по представление на околийскитѣ началници стражаритѣ и да ги даватъ на съдъ».

Председателъ: Приема ли се чл. 19 съ изменения въ 4 и 6 алинея, както ги прочете г-нъ докладчикъ на комисията? (Приема се).

Филипъ Мариновъ: Алинея 6 отъ чл. 19-ий види ми се неясна. (Чете я): «Да представляватъ стражаритъ за награждение съ изложение подробни и обстоятелствени причини». Азъ незная, какво възнаграждение е разбираалъ законодателя тукъ? Азъ глѣдамъ, че въ закона за чиновниците се казва, че е забранено, да имъ се дава какво и да би било парично възнаграждение. Азъ незная, да ли тука се разбира друго възнаграждение, или парично?

Докл. Аневъ: Наистина, че тукъ може да се мисли нѣ какво морално възнаграждение, а въ сѣщо врѣме може да се мисли и за парично, и не е чудно, ако то противорѣчи на закона за чиновниците; но то може да се преправи, когато дойдемъ долѣ до члена, който говори по-пространно за възнагражденията на стражаритъ.

Д-ръ Цачевъ: Азъ не виждамъ никакво противорѣчие на този членъ съ чл. 42 отъ закона за чиновниците, когато г-нъ Мариновъ благоизволи да чете; защото този членъ по-надолѣ казва: «Освѣнъ въ предвидени въ специалнитъ закони случаи», сир. тогава се допуща възнаграждение. Напримѣръ стражара се сражавалъ съ една чета разбойници и се отличилъ; за това може да му се даде едно парично възнаграждение, което ще му се опредѣли съгласно съ единъ законъ. Ще рече, че тукъ не се вижда никакво противорѣчие.

Шивачовъ: Именно споменува се специаленъ законъ, и трѣбва да се вземе предъ видъ, че това възнаграждение става по представление на окръжний управителъ, който излага обстоятелството и го мотивира и представя на Министерството. На основание на туй Министерството, ако намѣри уважителни причинитъ, ще възнагради жандара. Тука не виждамъ никакво противорѣчие. Жандарина се е отличилъ, като е уловилъ нѣкоя шайка разбойници и за това заслужва възнаграждение. Тѣй щото този членъ не противорѣчи никакъ на чл. 42 отъ закона за чиновниците, и трѣбва да се приеме, както го е приела комисията.

Председателъ: Приема ли се 19-ий членъ съ всичкитъ алинеи и съ измененията, които сж станали отъ страна на комисията въ 4 и 6 алинея? (Приема се),

Докл. Аневъ (Чете):

Чл. 20.

«За дѣйствиата си по а и б окръж. управители донасятъ за знаенъе на Министерството, съгласно съ закона за окръж. управители». (Приема се).

Чл. 21.

Най близкитъ началници на стражаритъ въ околитъ сж околийскитъ началници. Тѣмъ се представятъ слѣдующитъ права:

а) Да прѣвождатъ стражаритъ отъ единъ полицейски участъкъ и подучастъкъ въ другий;

б) Да усилятъ стражата въ единъ участъкъ и подучастъкъ съ намалението ѝ въ другий;

в) Назначаватъ центроветъ на полицейскитъ участъци и подучастъци по предложението на окръжнитъ управители, за което имъ и донасятъ; сѣщо ходатайствуватъ предъ окръжнитъ управители за измѣнението на центроветъ на участъцитъ и подучастъцитъ;

г) Подлагатъ на дисциплинарно вѣзисание младшитъ стражари.

Комисията е направила малки измѣнения въ послѣдната алинея, гдѣто се казва «се полагатъ на дисциплинарно вѣзисание стражаритъ», думата «младши» е исхвърлена.

Председателъ: Приема ли се 21-ий членъ наедно съ четиритъ му алинеи, съ исхвърляние думата «младши»? (Приема се).

Докл. Аневъ (Чете): «Чл. 22 За всичко това околийскитъ началници съобщаватъ на окръжнитъ управители». (Приема се).

Д-ръ Цачевъ: Азъ между 21 и 22 чл. предлагамъ да се тури новъ членъ, който може да бѣде твърдѣ полезенъ. Знаемъ, че има разни случаи, които ни принуждаватъ да туримъ такъвъ членъ. Причинитъ сж именно тѣзи: Имало е напредъ нѣкои окр. управители, или нѣкои околийски началници, които сж употребявали жандармитъ, като свои слуги, както п. пр. началника на драгунския корпусъ. . . (Председателъ: Моля г-на Д-ра Цачева да не се отдалечава отъ предмѣта). Това е една мотивировка и не докача никого, и ще кажъ думитъ на сѣщия началникъ, който е говорилъ за това. Азъ правя една мотивировка за прибавление на члена. Азъ не докачамъ никого. Азъ ще да кажъ сѣщитъ думи на началника на Драгунския корпусъ, който казва именно за Търновскитъ Драгунски началникъ, че накаралъ стражаритъ да носятъ сакеи. Тогазъ той го е наказалъ за тази му постъпка; и ето това е фактъ, и служи за мотивировка. Затова да се каже: При окръж. управители и окол. началници се полага по единъ стражаръ да дежури 24 часа. Обаче този стражаръ не може да се употреби освѣнъ по правителствени служебни дѣла; за да не може да го искаратъ да чеше конѣе да варди дѣца и да носи кошничкитъ на женитъ.

М-ръ Генералъ Каульбарсъ: (Преводъ отъ руски): Г-нъ Д-ръ Цачевъ каза, щото Търновскитъ окръженъ началникъ употребилъ драгуни за пренасяние своитъ вѣщи. Дѣло

състои въ това, че Търновският драгунски началник е бил длъжен да премести своята квартира от една къща въ друга. При пренасяние правителствени работи, е имало и цвѣти на окно, и единъ отъ стражаритѣ, като мислил че тѣ принадлежатъ на началника, пренесълъ и тѣхъ. Стражаритѣ изпълнили своята служба, но единъ изъ нихъ зель и цвѣтата да ги пренесе. Но безъ да се глѣда на това, Търновският военный началникъ получилъ въ приказъ строгъ виговоръ за това нарушение. А относително Драгунският началникъ тукъ, истина, че той ме просилъ да му отпусна единъ стражаринъ за домътъ, но азъ му това отказахъ.

Шивачовъ: Азъ намирамъ члена, които предлала г-нъ Д-ръ Цачевъ твърдѣ умѣстенъ, тѣй като такива случаи сж твърдѣ много. Може би даже по-вече случаи има; но за сега отказвамъ се да говоря. (Веселостъ).

Председателъ: Моля г-на Д-ра Цачева да прочете члена.

Д-ръ Цачевъ: (Чете): «При окръжни управители и околийски началници се полага по единъ стражаръ да дежури 24 часа. Обаче този стражаръ не може да се употреби освѣнъ по правителствени служебни дѣла.» Ето какво г-да представители се случва: Случва се, щото г-нъ управителъ е у дома. По срѣдъ нощъ донасятъ му една депеша, която е важна. Г-нъ управителя има злужанка, а нѣма свой слуга, и той се принуждава да отиде самъ на телеграфо-почтенска станция да занесе отговоръ на депешата. Това е едно доказание за единъ окръженъ управителъ, които представлява както единъ Министръ въ свойтъ окръгъ Държавата. Слѣдователно при окръж. управителъ за такъвъ екстра-ординаренъ случай, трѣба да има по единъ дежуренъ. Той може да се променява всеки день.

Докладч. Аневъ: Комисията нѣма нищо противъ предложението на Д-ра Цачева. Отъ Нар. Събрание зависи, да го приеме или отхвърли.

Председателъ: Приема ли се прибавката, която предлага г-нъ Д-ръ Цачевъ? (Приема се). Това да бжде една алинея на члена.

Д-ръ Цачевъ: Не може да бжде алинея на члена, нито забѣлѣжка, защото тукъ се говори само за околийскитѣ началници. Ако го турнемъ като алинея, тогазъ се пада само за ония. Трѣба да стане новъ членъ, и тукъ между 21 и 22 членъ, да стане този 22 членъ.

Шивачовъ: Тѣй като желанието на Д-ра Цачева е, да има повече членове, по добръ е тоя членъ да стане 26-ий.

Д-ръ Цачевъ: Съгласенъ съмъ.

Докладч. Аневъ: Мисля, че по долу въ проекта ще се представи по добро мѣсто, дѣто може да се тури члена на

г-на Д-ра Цачева. За това дѣто му е мѣстото, тамъ да се тури.

Председателъ: Предложението на г-на Д-ра Цачева се прие, остава само по удобно мѣсто да се намѣри, кждѣто да се тури.

Докладч. Аневъ: (Чете): «Чл. 23. Околийскитѣ началници ръководятъ стражаретѣ въ изпълнение обязаноститѣ имъ по службата.» (Приема се).

Чл. 24. Въ стражарска длъжностъ се приематъ всечки български поданици отъ 21—40 год. възраст, съ добро повѣдние, способни, благонадѣжни и по възможностъ грамотни; и при вѣтхиваннето си на служба представляватъ докторско свидѣтелство, че сж здрави, и поручителство отъ двама извѣстни и честни граждани, че ще изпълняватъ съвѣстно службата си.

Тукъ има едно малко измѣненне. За възраста е казано отъ 23 годишна възраст на горѣ. Безъ да се опредѣли до колко. Послѣ «при вѣтхиваннето си на служба представляватъ докторско свидѣтелство, че сж здрави и поручителство отъ двама извѣстни и честни граждани, че ще изпълняватъ съвѣстно службата си, и освѣнъ това тѣ полагатъ кѣтвта съгласно съ закона за чиновниците».

Поповъ: Тукъ е за възраст казано отъ 21 до 40 год. Комисията е турила отъ 23 год. и не е опредѣлила години на горѣ. Но азъ мисля, че трѣба да се опредѣли; защото щомъ мине 50 години, той вече не може да изпълнява стражарската си длъжностъ.

Шивачовъ: Азъ мисля, че единъ човѣкъ, ако и да е на 55 години, пакъ е въ състояние да изпълнява службата. Ако не е способенъ, околийски началникъ нѣма да го приеме. Щомъ не е способенъ, макаръ да е на 30 год., ще го уволни.

Доклад. Аневъ: Комисията се е водила отъ слѣдующето съображение: щомъ човѣкъ дойде до една извѣстна възраст, той може ли да се уволни и безъ да е изслужилъ онѣзи години които му даватъ право на пенсия? За това по-добръ да се остави отворено, за да не му се извади извѣстна частъ отъ пенсията, която му се полага. Това ще бжде по-добръ разбира се за стражара.

Марко Вельевъ: Отъ 21 до 40 год. да се приематъ, щомъ сж ислужили подъ военна дисциплина и знаятъ редъ а не отъ гражданетѣ, които не знаятъ какъ да се отнасятъ къмъ правителството или народнитѣ права. А що се касае за пензии не трѣба да даваами пензии на такива, които сж вече научени да бждѣтъ жандарми. Всеки нека се научи да бжде служителъ на правителството. За това отъ 21 до 40 год.

да бждатъ жандарми, а не послѣ България да бжде принудена да имъ дава пенсии.

Воен. М-ръ Каульбарсъ (Преводъ отъ руский). Г-нъ Велевъ предлага, щото да се зематъ жандармитъ отъ запаснитъ войници. Азъ трѣба да кажа, че за сега такава мѣрка е врѣдна за нашата войска. Въ войската тѣ служатъ подъ своитѣ офицери; но това мож да кажъ, че войникъ, който служи въ полицейската стража, той пропада за армията. И нашата армия има нужда за запаса, тъй като запасътъ ни още не е толкова голѣмъ, щото да може да отдаваме отъ него войници за полицейската стража. И нашата армия е потребна за посериозни цѣли! (Съгласие.)

Шивачевъ: Азъ на г-на Марка Велева искамъ да отговоря, че тукъ се споменува за качества, които трѣба да има онзи, който иска да стане жандармъ; но не може никакъ да изискваме да бжде той като запасний отъ военната служба. Истинна, че запасния е по-добъръ въ състояние да служи, отъ колкото единъ, който не е наученъ на воененъ редъ; но не можемъ да се ограничимъ само за такива, и не е възможно да изключимъ другитъ. Може да се приематъ и едни и други, ако сж честни и способни. Члена, който стои тукъ, нито запрещава нито обвързва да бждатъ жандарми запасни военни лица. За това трѣба да се приеме члена тъй, както го е предложила комисията; а предложението на г-на М. Велева ако се приемеше, щѣше да бжде твърдѣ неудобно, понеже не ще да има доволно такива лица, каквито той предлага.

Военн. М-ръ Каульбарсъ (Преводъ отъ руски): Само това желая да ви кажъ, г-да представители, щото да не поставите такава точка въ закона, че трѣба да бждатъ полицейскитъ стражари отъ запаснитъ войници. Тѣ можатъ да постѣпатъ като стражари, но моля ви да не го правите обвезателно въ закона. (Съгласие.)

Председателъ: Ще се тури подъ гласоподавание мнѣнието на комисията; и ако не се приеме, тогазъ ще тури на гласоподавание предложението на М. Велева. Комисията предлага 24. членъ да бжде както слѣдва: «Въ стражарската длѣжностъ приематъ се всичкитъ Български подданици отъ 23 год. на горѣ.» И друго «при стѣпване на служба полагатъ вѣтъва, че ще изпълняватъ съвѣстно службата си.» (Приема се.)

Доклад. Аневъ (Чете): «Чл. 25. За старши стражари се опредѣлятъ хора грамотни.» (Приема се.)

Дава се на 10 мин. отидхъ.

(Послѣ распускътъ).

Председателъ: (Звъни). Засѣданието се отваря изново. Г-нъ Докладчикъ да слѣдва.

Доклад. Аневъ: Тѣй като предложението на г-на Цачова се прие и вмѣсти като особенъ членъ, то 22-й членъ става 23, 23—24 и т. н. т. а 25-й става 27 (Чете):

ГЛАВА II.

Правата на стражаритъ.

Чл. 25.

Сѣкий стражаринъ се ползува отъ слѣдующитъ правдини:

а) Освобождава се отъ лѣтний призивъ въ лагерний сборъ, ако е въ запасъ;

б) Отличившитъ се стражари въ службата съ особенна честность, пѣргавина и редовность се повишаватъ въ чинъ и иматъ право на възнаграждение.

в) За петъ годишна непрекъсната служба дава имъ се златенъ нашивъ на двата рѣкава.

г) За шесть годишната непрекъсната служба въ полицията стражарина се освобождава отъ всѣкаква натурална повинность.

д) Слѣдъ десетъ годишна непрекъсната служба, стражаритъ придобиватъ право на увеличение заплатата въ размѣръ на една четвъртъ ($\frac{1}{4}$) отъ съдържанието имъ.

е) Слѣдъ двадесетъ годишна непрекъсната служба въ полицията стражаритъ получаватъ право за пенсия въ размѣръ на $\frac{2}{3}$ отъ заплатата имъ.»

Нѣма никакви измѣнения.

Бобчевъ: Тукъ се казва, че за шесть годишна непрекъсната служба, стражаринътъ се освобождава отъ всѣкаква натурална повинность. Това не може да бжде и трѣба да се махне, защото това е противно на 69-й членъ отъ Конституцията, който казва, че всѣки трѣба да носи тегобитъ на държавата; слѣдователно и жандармитъ трѣба да носятъ тегобитъ на държавата.

Дуковъ: Тука тозъ членъ, ако го оставимъ, разбира се, въвождаме единъ видъ благородие, което както каза г-нъ Бобчевъ, запрещава го Конституцията. Това не може да бжде, да има нѣкой да се освобождава отъ натуралната повинность.

Докл. Аневъ: Г-нъ Бобчевъ, може би има право като се съобразява съ основний законъ за страната; но той трѣба да знае, че тукъ има и специални закони, и при нѣкои членове на основний законъ, казва се, че ще стане специаленъ законъ; — непомня добръ, но и при въпросния членъ мисля има такава нѣщо.

Колкото за онова, което каза г-нъ Дуковъ, че учреждаваме една благородна класа, ще кажа, че чловѣгъ и безъ да

бжде стражаринъ пакъ може да бжде благороденъ по повѣдението си, добритъ си прави и честта си.

Шивачовъ : Азъ ще кажа, че именно на основание на конституцията даваме това право. Въ конституцията не е казано, че Нар. Събрание не може да даде извѣстни права или извѣстни льготы на нѣкого. Сега, Нар. Събрание казва това въ настоящия законъ, за да се привлечатъ хора по лѣсно, като имъ се обѣщаватъ извѣстни права. Зарадъ туй, комисията е турила това, като е мислила, че ще се привлечатъ, тѣй да кажъ, по-честни и по-добри хора и ще изпълняватъ по-добрѣ своитѣ обязанности, ако имъ се даде нѣкое подобно възнаграждение. Заради това, да се приеме членътъ, както го е приела комисията.

Дуковъ : По-напредъ искамъ, да ми се обясни натуралната повинность, до колкото я разбиратъ тѣ, и тогава ще говоря по-нататъкъ. Коя натурална повинность разбиратъ?

Дим. Поповъ : По-напредъ казахме, че ще имаме 2000 и толкозъ жандарми. Сега, подиръ 6 год. всичкитѣ тѣзи 2000 ще се освободятъ отъ натурална повинность. Послѣ 6 год. ще се освободятъ още толкозъ. Тогава какво може да стане?

Докл. Аневъ : Искамъ да отговоря на г-на Дукова, че подъ думата «натурална повинность», не се разбира друго, освѣнъ, че всѣки гражданинъ е длъженъ да работи презъ извѣстно врѣме въ година, по 4 дена по пжтищата, или шосета. Но разбира се, че, ако не си изпълни стражарина 6-тѣ год., той е длъженъ да намѣри единъ човѣкъ и да го проводи, за да работи за неговото мѣсто. Може да има и друго нѣщо, което се подразбира подъ думата натурална повинность; но азъ не знамъ; който подразумѣва друго нѣщо, нека го каже.

Лазаръ Дуковъ : Азъ казахъ, че трѣбва да се махне съвсѣмъ тази алинея, за да не се ввеждатъ у насъ постепенно привилегии, защото, колкото жандарми служатъ ще се освободятъ отъ натурална повинность, най-сетнѣ не ще да остане човѣкъ, който да работи по шосетата. И ще каже, че остава и добрия земледѣлецъ, който си е плащалъ 6 год. редовно и честно данѣка и той трѣбва да се освобождава. Излишенъ е този членъ. Той не е членъ, ами алинея, и да се извади. (Гласове: Съгласни! Да се махне!)

Шивачовъ : Азъ отъ страна на комисията — при всичко, че не съмъ докладчикъ — мисля, че и комисията може да се съгласи, ако се увеличи срока на годинитѣ; но да се исхвърли съвършено тази алинея, или да нѣматъ никакви привилегии жандармитѣ подиръ извѣстно число прослуживши години, не съмъ съгласенъ. Това е турено, за да се привлечатъ по добри и по честни хора. Азъ могъ да увѣря

г-на Д. Поппова, че едвамъ ще се намѣри човѣкъ, който да служи цѣли 6 години и едвамъ въ продължение на 6 год. ще има 100 души, които да сж прослужили толкозъ и да се освободятъ отъ натуралната повинность.

Д-ръ Цачевъ : Тѣй като по доле има други членове и алинеи, които предвиждатъ правата на стражарина, то и азъ съмъ съгласенъ съ мнѣнието на г-на Бобчева и г-на Дукова, да се исхвърли тази алинея. (Гласове: Да се исхвърли!)

Докл. Аневъ : Азъ мисля, че 6 год. непрекъснатата и честна служба заслужва да се възнагради. И както каза г-нъ Шивачевъ, едва ли въ 6 год. ще има 100 д., които ще се освободятъ отъ натурална повинность, тогава не ще бжде голѣма работа, защото 100 души по 4 дена правятъ 400 надници. Това е всичко, което ще загубимъ. По най-сетнѣ азъ не съмъ противенъ, ако се исхвърли тази алинея.

Председателъ : Постоянствува ли г-нъ докл. да се тури на гласоподаване мнѣнието на комисията?

Докл. Аневъ : Не постоянноствувамъ, но все таки поне слѣдъ 12 год. непрекъснатата служба да се даде това право на стражарина. Най-сетнѣ, както види Нар. Събрание за добрѣ, тѣй нека го приеме.

Председателъ : Приема ли Нар. Събрание 27 чл. съ-исключение на 4 алинея? (Гласове: Приема.) Които не приема 27 чл. съ-исключение на 4 ал., да си дигне ржката. (Никой не дигна.) Значи, 57 чл. се приема съ-исключение на 4 ал., която гласи така: (чете): «За 6 годишна непрекъснатата служба въ полицията стражарина се освобождава отъ всѣкаква натурална новинность.»

Мин. Генералъ Соболевъ : Я хочу разяснить это: размеръ пенсий $\frac{2}{3}$ изъ основной заработной платы ли будетъ считаться, или съ прибавками, которыя получили.

Докл. Аневъ : Трѣбва да се разбира отъ основната плата, най-сетнѣ това е заето отъ законопроекта, който се представи отъ г-на Мин. на Финанситѣ. И разбира се отъ основната плата, която се плаща на стражарина.

Шивачовъ : Азъ, до колкото разбирамъ, отъ страна на комисията, тукъ се разбира $\frac{2}{3}$ отъ това съдържание, или тази плата която е получавалъ до дена, когато е оставилъ службата. Може би нѣкой да постъпнъ първо простъ жандармъ, и въ дена, когато напустне службата, той е билъ старши жандармъ; тогава, разбира се, че ще получава $\frac{2}{3}$ отъ платата, която е получавалъ като старши жандармъ а не като простъ.

Председателъ : Въ такъвъ случай намира ли комисията за потрѣбно да се разясни по добрѣ тази 5 ал.?

Док. Аневъ: Да се допълни алинеята съ тази прибавка: «Отъ основната заплата».

Геровъ: Като имаме сега внесенъ законъ за пенсиитѣ на чиновницитѣ, азъ мисля, че по добръ е да влезатъ и стражаритѣ въ този законъ.

Председателъ: Мнѣнието на г-на Герова е: да влизатъ и стражаритѣ въ онази категория чиновници, които иматъ право на пенсия.

Докл. Аневъ: Това предложение на г. Герова би било практично, ако се каже тукъ, че подиръ 20 годишна служба стражарина се ползува съ пенсия, съгласно съ закона за пенсиитѣ на чиновницитѣ; но чини ми се, че тамъ има разлика въ годинитѣ? тамъ се казва 35 г. или 40, а не 20.

Шивачовъ: Азъ мисля много по добръ ще бѣде, ако Негово Високо Превосходителство благоволи да отложи тази прибавка за второто четение на законопроекта, защото, до колкото помня, въ закона за пенсиитѣ се казва, че чиновника се ползува съ $\frac{2}{3}$ отъ заплата си, която е получавалъ, въ деня, когато е оставилъ службата. И друго, сега приехме единъ пѣтъ члена и не можемъ да се върнемъ назадъ. (Гласове: Прието!)

Докл. Аневъ (Чете):

Чл. 28.

«Свидѣтелствата за изслуженото врѣме въ полицията даватъ се отъ Окржжнитѣ Управители, по представление на Околийски Началници, а за получение на преимущества се издаватъ отъ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла по представление отъ Окржжнитѣ Управители.»

Безъ никакви измѣнения.

Шивачовъ: Азъ мисля, понеже ние исхвърлихме, че се освобождаватъ стражаритѣ отъ натурална повинность, значи, че този членъ е излишенъ, защото той бѣше преимуществено поставенъ за това, да може да се изпълнява 27 чл.; затова азъ предлагамъ да се исхвърли 27 чл, и г-нъ докладчикъ да каже ако е съгласенъ.

Председателъ: Присма ли Нар. Събрание 28 чл. така както е въ законопроекта и както го е приела комисията? (Приема се).

Доклад. Аневъ (чете):

Чл. 29. Стражаритѣ се ползуватъ на сѣждѣ, както за свое помѣщение тѣй и за участъцитѣ, съ квартири въ казармитѣ или кжщата, които населението е обязано да имъ дава.

Безъ никакво измѣнение.

Л. Дуковъ Азъ искамъ да чуя мнѣнието на комисията когато е съставила този законъ, кои сж били мотиви,

по които е турила: «да се ползуватъ стражаритѣ на всеждѣ, както за свое помѣщение, тѣй и за участъцитѣ, съ квартири по казармитѣ, или кжщата, които населението е обязано да имъ дава.» Да ми се каже, отъ коя страна е обязано населението, и подиръ ще говоря.

Вощнаковъ: Комисията е приела този членъ така, както е билъ представенъ отъ правителството. Кон кжция и казарми е обязано населението да имъ дава, се разбира. Споредъ досегашнитѣ правителствени распорѣждания, всека община има по една общинска стая, въ която полицейскій стражаръ намира кмета, гдѣто му предава пиемата, и ако не ще да заминува за друго село, кмета му намира квартира. Това подразумѣва комисията, т. е., че всеко село, или всека община има по едно опредѣлено мѣсто, дѣто стражарина отива и ношува.

М-ръ Грековъ: Спомѣна се: «законопроекта на правителството». Азъ искамъ да кажа, че отъ правителството не се е внесълъ никакъвъ законопроектъ по този въпросъ.

Бобчевъ: Азъ съмъ на мнѣние, че тукъ, дѣто се казва, че на стражарина трѣбва да се даде квартира, да се вземе въ внимание. Тѣй сжщо общинитѣ трѣбва да се погрижатъ за помѣщението на участъцитѣ. Още ще приложа, че жандарма, когато ходи да изпълнява своитѣ длѣжности по малкитѣ села и махали, трѣбва да си заплаща за ѣденнето.

Шивачевъ: За да се прекратятъ тѣзи разни разисквания по този въпросъ, азъ, отъ страна на комисията и отъ моя страна предлагамъ на 28 чл. да се приложи слѣдующето: «Стражаритѣ ще се ползуватъ на всеждѣ, както за свое помѣщение, тѣй и за участъци отъ квартири въ казармитѣ, или кжция, които населението имъ дава по распорѣжданието на общинскитѣ сѣвѣти.» Послѣ една бѣлѣжка трѣбва да стане: «Стражаритѣ за ѣденне за себе си и за коньетѣ си плащатъ по установената отъ Окр. Сѣвѣти такса, и тази такса стражарина е длѣженъ да предаде на кмета, който я предава по принадлежность.» Кмета е длѣженъ да му даде и мѣсто, но понеже мнозина отъ г-да представителитѣ се съмнѣватъ за плащанieto, то за по-голѣма гаранция стражарина да плаща на кмета, и той да я дава на човѣка, у когото е спалъ жандаринтъ.

Д. Поповъ: Азъ искамъ да зная за тѣзи участъци, които се казватъ, да ли селянетѣ сж длѣжни да ги направятъ или правителството? Защото въ Варненскій окръгъ, правителството ги оцѣни и даде за тѣхъ паритѣ. Слѣдователно тѣзи участъци сж на правителството, и стражаритѣ тамъ ще пребиваватъ; а гдѣто нѣма участъци, ако има гостоприемница въ селото, то се разбира, тамъ ще отиджтъ; а ако нѣма, ще

имъ се дава квартира въ частна къща. Но тука за участъцитѣ искамъ да зная, на правителственъ счетъ ли ще бждѣтъ или селянетѣ ще съзидатъ тѣзи полицейски участъци.

Л. Дуковъ: Колкото за участъцитѣ, мисля, че правителството ги има на по-вечето мѣста, защото съществуватъ отъ нѣколко години насамъ; но тукъ не може да се разбере, когато иде тозъ жандаринъ по вънъ, за което приказваме тука, ще трѣбва да имъ се дава квартира; но щомъ се казва, че населението е обязано да имъ дава квартира, то е съ-всемъ друго нѣщо. Той може да каже: вие сте обязани да ми дадете къща, и азъ не ще отивамъ на хана; не ли сте обязани да ми дадете, вие трѣбва да ми намѣрите къща. Зарадъ туй, това трѣбва да се измѣни. До сега селянетѣ не сж върнали никого; не сж оставили нѣкого да сии на кѣра, нито на дѣждъ, нито на снѣгъ, и отъ сега нататѣкъ селянетѣ не ще направятъ това; тѣ отъ тая страна сж доста гостоприемни. Но щомъ се каже обязани, жандарина — както и въ всичкитѣ родове хора се намиратъ честолюбиви чедовѣци — ако се случи пианъ или не разбранъ ще каже: вие не ми намѣрихте квартира, както сте обязани, и азъ ще направя туй и туй. Но селянетѣ ще иматъ обща своя приготвена къща или ще си приготвятъ ако нѣматъ, или най-сетнѣ ако нѣматъ приготвена къща и ако нѣматъ ханища, пакъ не трѣбва да се страхуваме че жандаритѣ ще останатъ безъ квартири, защото у насъ хората обичатъ своитѣ жандари, стига тѣ да изпълняватъ своитѣ обязанности споредъ закона. Селянетѣ не ще имъ поискатъ пари нито за тѣхното яденіе, нито за конетѣ; и ако жандаритѣ плащатъ, никой нѣма да имъ каже: недѣйте дава пари. Само думата обязани трѣбва да се изхвърли; и тогазъ за другото азъ ще се съглася.

Марко Велювъ: Г-да! Я видимъ защо правимъ разлика между гражданъето и селянъето. За гражданъето не казваме нищо, а за селянъето правимъ да бждѣтъ обязани, да даватъ квартира на жандармерията, а гражданъето да си продаватъ всичко на чарцията каквото имъ изнася. А единъ сиромасъ селянинъ ако има една кокошка да се радватъ дѣцата му, то ако кажемъ, че сж обязани да даватъ къща и ручание, селянина ще трепере, като види стражарина. И той ще дойде при кмета съ закона въ дисагитѣ и ще му каже: кмете, ти си обязанъ да ме водишъ на конакъ кадѣто сакамъ. Кмето ще го води у нѣкои сиромасъ, и той ще заколе пилето да руча стражарина; стражарина ще руча пилето, ще пийе винце и ще си отиде както всѣки единъ служителъ. Азъ съмъ на мнѣние, какво централнитѣ градове и околийскитѣ сж сжщо, както общинитѣ, които ако нами-

ратъ квартири, трѣбва и градоветѣ да намиратъ; защото както въ градоветѣ, така и по селата има ханища; за това не трѣбва селянетѣ да бждѣтъ обязани да дадѣтъ къща на жандарина по неговата воля. Не може да се позволи тозъ членъ да остане така, по съмъ на мнѣние стражарина да казва на кмета, какво има да му казва и ако замръкне да иде на хана да сии и да руча, и да си заплати отъ своя яйлъчецъ, гдѣто го зема отъ правителството.

Д-ръ Цачевъ: Г-нъ Дуковъ има добрината, да попита почитаемата коммисия, когато е писала тоя членъ, по какви съображения се е водила, и какви ѣ сж мотивитѣ. Азъ до колкото зная, има единъ обичай, по който всичкитѣ общини правятъ здания за свои общински учреждения. Тѣй на пр. въ едно село, гдѣто се помѣщава полицията, то е едно здание, което принадлежи на общината, здание което е направено съ паритѣ на тая община или на това село. Заради това, азъ предлагамъ, да се измѣни тозъ членъ съвсѣмъ другояче. Да стане така: «Общинскитѣ управления, които спадатъ въ единъ участъкъ, сж обязани и сж длѣжни да дадѣтъ помѣщение за участъка». Послѣ да се каже: «стражаритѣ когато ходятъ отъ село на село, тамъ гдѣто нѣма ханища, общината е задължена да имъ дава помѣщения». И тогава всичко се опредѣля. Защото трѣбва да вземемъ предъ видъ г-да, че когато отиде единъ стражаринъ въ едно село, не може да се остави на кѣра; ако въ селото нѣма ханъ, той трѣбва да се помѣсти въ нѣкоя къща. Ако има гостинница, тогава разбпрамъ, стражарина може да отиде да пренощува въ нея и този редъ се е до сега практикувалъ; даже има приказання отъ нѣкои си околийски начальници, въ които ясно и точно е казано, че стражаритѣ се ползватъ отъ помѣщението тамъ, гдѣто нѣма гостинници. Освѣнъ това, до колкото азъ зная, въ Търновския окръгъ има такса, по която стражаритѣ плащатъ, когато ношуватъ и се хранятъ въ нѣкое село; и тази такса е направена отъ окр. съвѣтъ и потвърдена отъ окр. управителъ.

Геровъ: За допълнение думитѣ на г-на Шивачова, гдѣто каза за таксата, която ще се опредѣля отъ окръжнитѣ съвѣти, азъ искамъ да кажа, че за всѣки окръгъ трѣбва да се направи особенна такса, а не една такса за цѣлото Княжество.

Докл. Аневъ: Коммисията бѣше на мнѣние, да се направи измѣнение въ тозъ членъ и да го поясни, но остави това за въ Нар. Събрание, и да чуе мнѣнието му върху измѣненіето на тозъ членъ. Тя бѣше на мнѣние, приблизително да гласи членътъ, както каза г-нъ Шивачовъ. Освѣнъ това, тамъ гдѣто се опредѣлятъ участъцитѣ и подучастъцитѣ,

ако нѣма общински домове, гдѣто може общинскии съвѣтъ да отстъпи по една или двѣ стаи за квартира на стражаритѣ, правителството да се распореди и да направи каквото и да е здание, гдѣто да е участъктъ. Но сега нека г-да представителитѣ предложатъ, какъ да се измѣни тозъ членъ; нека се формулира нѣкое предложение, и комисията е готова да го приеме.

Шивачовъ: Азъ виждамъ, че всички г-да представители, които говориха по тозъ въпросъ, почти всички сж съгласни по начало съ мене, какъ трѣбва да бѣде тозъ членъ. Нѣкои г-да се съмняватъ и казватъ, че думата «обязанни» била много тѣжка и съ лоши послѣдствия. Тукъ думата обязани незначително друго, освѣтъ че жандарина се ползува съ правото да има квартири, той има особенни задължения. Тѣзи задължения, както каза и г-нъ докладчика на комисията, оставатъ на Народ. Събрание да ги опредѣли. Азъ като зехъ мнѣнието на нѣкои отъ г-да представителитѣ, съставихъ тази формула, гдѣто се предвижда, че общинитѣ ако и да сж задължени да даватъ квартири на стражаритѣ, тѣ за тая квартира ще иматъ особени задължения и ще плащатъ споредъ установената такса отъ надлѣжния окр. съвѣтъ; напр., ако жандаринътъ пътува въ Плевенскій окръгъ, той ще плаща по таксата установена отъ Плевенскій окр. съвѣтъ, ако пътува въ Варненскій — отъ Варненскій окр. съвѣтъ. Тѣй щото желанието на всичкитѣ г-да представители се изравнява съ тая формула.

Споредъ тая формула членътъ става иначе и азъ ще го прочетъ: (Чете:) «Стражаритѣ се ползуватъ на всѣкъждѣ, както за помѣщение, така и за храна за себѣ и конетѣ имъ, което населението ще имъ дава по распореджанието на окръжнитѣ съвѣти.

Забѣлѣжка: Стражаритѣ за яденіе за себѣ и конетѣ си, плащатъ споредъ установената отъ окр. съвѣтъ такса; тазъ такса, стражаринътъ е длъженъ да я предава на кмета, който я предава по прива-дѣлность.

Това измѣнение, моля да се приеме.

Бобчевъ: Азъ не съмъ съгласенъ, щото таксата да се предава на кмета, защото има много махали, които лежатъ два часа далечъ отъ селото, гдѣто е кмета, и стражарина ще бѣде длъженъ да ходи два часа да трѣси кмета за да му предаде таксата. За това таксата да се предава на чело-вѣка, въ чиято кѣща е нощувалъ стражарина, а не на кмета.

Батановски: Г-да! Немога да се съгласимъ никакъ съ г-на Марка Велюва, гдѣто каза, че въ центроветѣ нѣма участъци, трѣбва да има кръчми, разбира се полицейския

не ще да сние вънка; защото кмета или старѣйшинитѣ ще се распоредятъ, ще му посочатъ нѣкоя кѣща и той не ще да сние вънка. И при това, гдѣто г-нъ Шивачовъ допѣлни думата, добро стана; защото напр. жандарина ще отиде на кѣщата на нѣкой сиромасъ, гдѣто има една кокошка да се радватъ дѣцата, ще я заколятъ, за да руча полицейскио. За това трѣбва да се плаща на кмета, защото чело-вѣктъ може да го е срамъ да иска пари отъ полицейския, а като ги земе кмета, той ще ги даде на сайбията.

Дуковъ: Колкото за таксата, не трѣбва да говоримъ, защото тя е опредѣлена за селянетѣ, а за гражданетѣ не може да се опредѣли. Гражданинътъ не знае опредѣление, той знае опредѣленіето, което е въ пиящата. Зарадъ туй, за селянетѣ, макаръ да е опредѣлена, тѣ до сега не сж зимали нищо отъ стражаритѣ и нѣма и да зематъ. Азъ казвамъ, че и да нѣма думата обязани тукъ, селянетѣ пакъ нѣма да оставятъ стражаритѣ на дѣжда и снега, тѣ никога не сж направили това и нѣма и да го направятъ. А щомъ има думата обязани, намиратъ се всѣкакви хора, и на основание на тая дума, ще правятъ разни кахѣри на хората. Ако нѣма думата обязани, тѣ нѣма да ги оставятъ на пѣтя; както и цѣли дружини, които сж минували презъ селата, ако не е имало казарми и ханища, тѣ подъ стрѣхитѣ сж лежали, а когато сж били по-малко, селянетѣ имъ сж давали кѣщи

Ще каже, че на селото когато дойде цѣлъ табуръ, го приематъ и прибиратъ да спи по кѣщитѣ заедно съ дѣцата, та не ще оставятъ единъ жандаринъ да спи на кѣра. Селянетѣ отъ тая страна сж гостоприемливи и никога не се отнасятъ тѣй, както гражданетѣ. Заради това само думата обязани да се махне и членътъ да остане кратъкъ.

Гдѣто се съмняваше г-нъ Шивачовъ, че се съмняваме въ това отношение, ще му кажа, че хората се съмняватъ; защото знаятъ и сж практикували, какво ще каже думата «обязанность». Но селянетѣ си знаятъ работата: щомъ се зададе отъ кѣра жандарина и знае, че му е реда да го храни той оставя работата на ниватаси и отива да посрѣща госта си. Това е постоянно така. Който е квартирувалъ по селата, той знае тия работи. Най-напредъ тазъ дума обязанность, да се измѣни и тогава да се пристѣпи по-нататкъ.

Г. Поповъ: Думата ми е тука за участъцитѣ. Казаха, че гдѣто има общини и участъци, тамъ ще има помѣщение за стражаритѣ, но нѣйдѣ има общини, въ които нѣма участъци. Участъци има тамъ, гдѣто се предвижда полицията или околийскитѣ началници. Има мѣста, гдѣто има полицейски участъкъ, а община нѣма. Зарадъ туй, споредъ мо-

ето мнѣние, като правителството е длъжно да пази такива мѣста, то и участъцитѣ трѣбва да бѣждатъ правителствени. Азъ зная, че въ Варненскій окръгъ ги оцѣниха и станаха правителствени, и тѣзи участъци бѣха повечето къщи, къщи на избѣгнали и повърналиятъ турци.

Геровъ: Азъ направихъ тукъ едно предложѣние, което ако приеме Нар. Събрание ще го прочетъ. (Чете) «Стражаритѣ въ сѣки градъ и село, ползуватъ се отъ квартира съ позволенieto на кмета; а гдѣто има ханища и кръчми, не имъ се дава къща за квартира.»

Ст. Х. Бобревъ: Азъ искамъ, членътъ да остане, както е тукъ. (Чете:) «Стражаретѣ се ползуватъ на всѣкъждѣ, както за свое помѣщение, тъй и за участъцитѣ, съ квартири въ казармитѣ или къщата, които населението има опредѣлени; а въ селата дѣто нѣма общо помѣщение или ханъ, имъ се даватъ квартири по къщата.»

Д-ръ Пачевъ: Азъ казахъ оdevъ, членътъ да остане така: «общинскитѣ управления, които се впадатъ въ единъ полицейскі участъкъ, сж длъжни да направятъ помѣщение за участъка; полицейскитѣ по селата ползуватъ се съ помѣщение тамъ, дѣто нѣма гостинници, и плащатъ по опредѣлената отъ Окр. Съвѣтъ такса, потвърдена отъ Окр. Управителъ.» Сиречь, ще има такава такса, и тя ще бѣде извѣстна на всичкитѣ общини, и когато нѣкой стражаръ отиде и ношува, ще знае колко трѣба да плати. До колкото зная, такава такса имаше даже въ М-вото на Вжтр. Дѣла, и когато бѣхъ въ управлението, видѣхъ тая такса.

Вел. Х. Ангеловъ: Не съмъ съгласенъ съ г-на Дукова, да се изхвърли тая дума, дѣто каза той да не сж обязани, защото ако нѣма тая дума, увѣрявамъ ви, полицейскія ще бѣде принуденъ да спие вънка; но само да се приложи, ако е възможно тукъ, съ распорѣжданieto на общинскитѣ съвѣти, гдѣто има гостоприемна къща, тамъ да иде полицейскія, а не да сака онъ друга. Разбира се, ако има кръчма, той ще отиде тамъ, но ако нѣма, той ще бѣде принуденъ да спие вънка. Съ распорѣжданieto на общинскій съвѣтъ да му посочватъ къща и тамъ да иде и таксата да се плаща.

Доклад. Аневъ: Азъ формулирахъ членътъ, и ще го прочетъ. (Чете:) «Стражаритѣ се ползуватъ на всѣкъждѣ съ свое помѣщение, гдѣто нѣма ханъ или кръчма за преношуване. Въ всѣки случай тѣ се обръщатъ къмъ кмета.

За храна за себѣ си и за коньетѣ си, тѣ плащатъ по установената такса; а за помѣщение на участковитѣ стражари, ако нѣма общински домъ, то правителството се распорѣжда и зема подъ наемъ такъвъ или построява новъ.» (Гласове: съгласни!).

Предсѣдателъ: Сега, както чухте г-да, върху този 29-й членъ има нѣколко предложения. Едни искатъ да се изхвърлятъ думитѣ «населението е обязано;» и други разни предложения има отъ нѣкои г-да представители, които предложения, трѣба да признава, че не можъ да си ги припомня, защото сж много.

Бобчевъ: Тѣзи предложения, ако можатъ да ги оттеглятъ г-да представителитѣ, и да се приеме предложението отъ г-на Анева. (Гласове: съгласни!)

Докл. Аневъ (прочита още единъ пжтъ формулирани отъ него членъ).

Предсѣдателъ: Който не приема предложението на г-на Анева да . . . Думата има г-нъ М-ръ Грековъ.

М-ръ Грековъ: Това нѣщо, което се туря тамъ, именно че за участъцитѣ трѣба да се плаща отъ правителството, ще противорѣчи на 30-й членъ отъ законътъ за Окржнитѣ Съвѣти. Въ 30-й членъ отъ тозъ законъ е казано, че окръжието дава наемъ, подържаніе и мобелиране на помѣщението за Окр. Съвѣтъ, Окр. Управление, Околийското Управление, полицията и полицейскитѣ долни чинове. Тѣ сжщо споредъ тозъ законъ, тѣзи разноси лежатъ на окръга. Окръга е длъженъ да дава помѣщение, както за окръжното и околийско управление, така и за околийскій мировий сждъ и за полицейскій участъкъ и за полицията. Въ градоветѣ и днесъ туй сжществува; за полицейскитѣ участъци градоветѣ даватъ помѣщения и градскитѣ съвѣти плащатъ наемъ за помѣщенията на полицейскитѣ участъци. Тогава азъ не зная, защо по градоветѣ, гдѣто има повече участъци да бѣде иначе, а по селата иначе; толкова повече, тамъ дѣто има общински управления и има помѣщения, да имъ се даждатъ правителствени помѣщения, не е право. И защо една община да дава помѣщение, когато стражаритѣ не ще бѣждатъ само за нея, ами за цѣлия участъкъ?

За това е най-справедливо, щото Окр. Съвѣтъ, който представлява цѣлия окръгъ, трѣба да носи тази тежоба, както е рѣшено въ законътъ за Окржнитѣ Съвѣти.

Предсѣдателъ: Тукъ въпросътъ не е само за полицейскитѣ участъци, но още и кому ще плащатъ стражаретѣ, и още кой ще ги храни. Въпросътъ е тамъ и ми се струва, че г-да представителитѣ, като обрънатъ внимание на всичкитѣ тѣзи подробности, иматъ пълно право, защото трѣба да е ходилъ чловѣкъ твърдѣ много по селата или да е живѣал въ тѣхъ, за да знае какво става.

Г-нъ докладчикъ да прочете още единъ пжтъ своето формулирано предложение, и ако е възможно да се съгласи съ

законът за Окр. Съвети, като същевременно да се удовлетворят нуждите на населението.

М-ръ Грековъ: За да се съгласимъ съ закона и за да удовлетворимъ нуждите на населението, нѣма друго освѣнъ да се не говори никакъ за полицейскитѣ участъци, защото този въпросъ е вече рѣшенъ. Окръжнитѣ съвети ще даватъ тѣзи помѣщения а догдѣто окръжнитѣ съвети съставятъ своитѣ бюджети, правителството ще ги дава и ще отговаря за всичкитѣ нужди. Но това не трѣба да се постави като начало, защото има работи, които сѣ за полза само на окръга; тогава защо държавата да носи тая тежоба? — То не е все едно! Найсетнѣ данъктѣ и за държавата и за окръга ще излиза отъ населението; но работата е тукъ, защо да се не грижатъ за тѣзи работи окръжнитѣ съвети, когато сѣ по-близо и могатъ по-ефтино и по економически да направятъ това, отъ колкото правителството, което е далечъ отъ окръга. Всичко друго тука може да се говори, само за полицейскитѣ участъци не може да се казва нищо, защото този въпросъ е рѣшенъ отъ законътъ за окр. съвети.

Докл. Аневъ: Тогава въ този новъ отъ менѣ формулиранъ членъ, може да стане малко измѣнение. (Чете:)

Чл. 29.

«Стражаритѣ се ползватъ отъ всѣкъждѣ съ свое помѣщение, дѣто нѣма ханъ или кръчма за пренощуванин, но въ всѣки случай се обръщатъ къмъ кмета.

За храна за себѣ си и коня си, тѣ плащатъ по установената такса.

За помѣщение на участковитѣ стражари, ако нѣма общински домъ, то окръжниятъ управителенъ съветъ, съгласно съ чл. 30-й отъ закона за окр. упр. съвети се распорядва и зема подъ наемъ такова, или построява ново.»

М-ръ Грековъ: Азъ не разбирамъ, въ едно село, гдѣто има полицейски участокъ, защо общината да си даде за него общински домъ, — както се предложи сега. Ти не е длъжна да го даде, защото участока нѣма да е само за това село, а за 15—20 села може би. Трѣба ли да тегли една община за всичкитѣ? Азъ говоря само за здания на участоцитѣ. Колкото за други въпроси да рѣши Нар. Събрание.

Аневъ: Въ много села, дѣто има участоци, общински съветъ и безъ да е некало правителството, съ добра воля е отетживалъ своя домъ. За това азъ казахъ въ своето предложение: «ако има общински домъ да имъ се отетжи; нѣ ако нѣма, то може да се приематъ въ гостинницитѣ. И ако се приеме туй нѣщо, азъ мисля, че нѣма да противорѣчи на закона на окръжнитѣ съвети. А ако да се строи една такава къща нѣма, да излѣзе за повече отъ 2000 гроша, защото не е нужденъ нѣкои палатъ; а подъ наемъ ако се

земе ще се плаща може би за една къща до 200 гроша на година.

Председателъ: Моли г-на Анева да прочете още веднажъ своето предложение.

Докладчикъ Аневъ: Чете (виждѣ по-горѣ).

Председателъ: Приема ли се това? (Приема се).

Докладчикъ Аневъ (чете:)

Чл. 30.

Стражаритѣ освѣнъ въоръжението добиватъ на правителствена смѣтка и облеклото си само мундиръ, панталони, шапка и шинели. (Приема се).

Бобчевъ: Азъ мисля, че трѣбва да се притури и обуца.

М-ръ Генералъ Соболевъ: Для разясненія вопроса о томъ, какія расходи на мѣстную полицію должно нести государство, я прочту вамъ, господа депутаты, нѣкоторые донесенія по этому вопросу, доставленныя отъ г. г. окружныхъ управителей. Я уже вамъ говорилъ, что Министерство Внутреннихъ Дѣлъ, сознавая необходимость болше правильной организаціи полиціи, запросило окружныхъ управителей по этому вопросу. — До сего времени, о чемъ много уже было сказано, получено всего шесть отвѣтовъ. Сдѣлано краткое извлечение изъ сихъ отвѣтовъ.

Въ Плевнѣ была составлена особенная коммисія, состоявшая изъ окружнаго управителя, членовъ окружнаго съвета околийскихъ начальниковъ и лицъ, служащихъ въ городскихъ и сельскихъ общинскихъ управленіяхъ. Рѣшеніе этой коммисіи излагается такъ въ рапортѣ окружнаго управителя отъ 30-го прошлаго ноября за № 6901: «дойде се до едно заключение, че за организуваніето на казаннитѣ Общински полиціи ще бѣде нужно въ градовѣтъ да сѣ остави на 50 къщи или на 500 жители по единъ пѣши Полицейски, а въ селата на 100 къщи или 1000 жители по единъ конний, съдържанието, обмундирваніето и въоръжението на които да се отпуска отъ общинскитѣ приходи. Но тъй като по голѣмата частъ отъ селскитѣ общини сѣ бѣдни и не въ състояние да обмундирватъ и въоръжатъ полицейскитѣ си чиновове, то е общото мнѣние за сега т. е. първоначално е да имъ се отпустне обмундирване и въоръжение отъ правителството, а моето мнѣние е, щото да имъ се отпустне само въоръжението отъ правителство, а обмундирваніето да се възложи на общинитѣ.»

Видинскій окружный управителъ въ рапортѣ отъ 23-го прошлаго декабрия за № 5128 по тому же вопросу доноситъ между прочемъ слѣдующее: «Понеже за издържаніе такового число полицейски се изисква единъ доста значителенъ расходъ, като напримѣръ за въ г. Видинъ е потребна една сума

отъ 27,840 лева, за Българчикъ 2400 и за Кула 3600 въ годината, а по предвидениятъ повърхностно доходъ на означениятъ градски общини за идущата година 1883, ед-вамъ ще сж въ сила да покриятъ другитъ си расходи пред-видени въ ежегодиянитъ имъ расходни бюджети, за това би било добръ, ако би правителството поело върху си заплаща-нието поне половината отъ означенната горъ сума, макаръ за двъ или три години, до гдѣто общинскитъ управления се замогнатъ и придобиятъ въ свои доходи поне още нѣкакви градски права и доходи, а сжщо и градското население да навикне за да сматри на полицейскитъ чинове като тѣло охраняюще порядъка, тишината и имуществата му, и бжде по щедро въ даването на данъта, която ще му се опредѣ-лява отъ общинското управление на основание членъ... отъ закона за общинитъ и градското управление.

Що се касае до селската полиция въ окръжнето, то на правителството не ще струва никакъвъ въобще расходъ, понеже селското население отъ окръжнето ще изпълнява полицейската стража, всѣка община въобще и всѣко село отдѣлно въ районатъ си само: но само да се издаде надлѣж-ний законъ за това, или же приказъ отъ висшето началство, понеже ако се остави, за да се распорѣдятъ за това сами околийскитъ началници, или же даже и самъ — окръжний управителъ, жителитъ отъ окръжнето ще сматратъ на това распорѣждания като на частно щение на онзи който е из-далъ таковото распорѣждане и не ще изпълняватъ ревно-стно възложенитъ тѣмъ обязанности, чрѣзъ което ще нана-сятъ врѣда както на своитъ частни и общински интереси тѣй сжщо и на правителството».

Изъ сего, господа депутаты вы видите, что при расмотрѣ-ніи закона о полициѣ слѣдовало бы знать мнѣніе окруж-

ныхъ управителей и въ всякомъ случаѣ надо обсудить осно-вательно вопросъ о расходѣ на городскую и селскую поли-цію. Если вы утвердите разсматриваемый законъ теперь же, то надо предвидѣтъ въ бюджетѣ новый расходъ въ 2000000 фр. (два милліона) для чего придется установить новый налогъ.

Шивавовъ: Азъ мисля, че Народ. Събрание този членъ еднѣжъ го прие, тѣй щото ако има забѣлѣжка Н. Превос-ходительство, да я предложи при второто четение.

Предсѣдатель: Тѣй като 30-й членъ е приетъ и ще влѣземъ въ третата глава, не зная да ли Нар. Събрание ще продължава, тѣй като часа е 6. Желаетъ ли Нар. Събрание да слѣдва?

М-ръ Грековъ: Ние не можемъ да останемъ по вече; ако Нар. Събрание има работа да се занимава, а ние не мо-жемъ, защото вече отъ 9 часа ставаме на занятіето си. Часа е сега 6 и трѣба да си отидемъ.

Аневъ: Г-нъ М-ръ Грековъ нека бжде увѣренъ, че и ние ставаме на 9, даже и на 7 ч. и работимъ цѣль день.

Шивачовъ: Тѣй като Нар. Събрание се произнесе, че желаетъ да продължава, азъ би молилъ да се прекрататъ още нѣ-колко члена.

Предсѣдатель: Нар. Събрание не се произнесе още. (Гласове: Да се отложи).

Мецовъ: Понеже глава 3 е дълга, моля да се отложи за понедѣлникъ.

Предсѣдатель: Засѣданието ще има въ понедѣлникъ и въ 1 часъ подиръ пладне ще се съберемъ. Засѣданіето се закрива.

(Конецъ въ 6 часа.)

Предсѣдатель: Варненско-Преславский Симеонъ.

Подпредсѣдатели: { **Иванъ Симеоновъ.**
Ат. Минчовъ.

Секретари: { **Н. Шивачовъ.**
И. Ц. Щърбановъ.

Директоръ на Стенографическото Бюро: А. Безеншекъ.